

HATIKWOH

MÅNEDSBLAD FOR

JØDER I NORGE

10. årg.

Desember 1938

Kislew 5699

Nr. 11-12

Hatikwoh 10 år.

Hatikwoh går nu inn i sin ellefte årgang, idet bladet i og med dette nummer kan feire sitt 10-årsjubileum.

Nu er 10 år for en avis ikke noe epokevekkende tidsrum. Det har i Norge vist sig at en jødisk avis alltid har hatt vanskelig for å eksistere. Hatikwoh er det organ, som har lengst levealder her i landet.

Det er ikke på noen måte for å rose oss selv at vi fremholder denne kjensgjerning, tvertimot ligger det nærmest heri en beklagelse over at vilkårene for å skape og utvikle en jødisk presse er ytterst vanskelig. Det ligger forsåvidt også i sakens natur at jødisk presseliv hos oss har en fattig grobunn. Det er få jøder i Norge med liten eller ingen synderlig kontakt med de jødiske kulturcentra ute i verden. Det jødiske liv må derfor nødvendigvis bli lite nuansert og interessen konsentrerer sig vesentlig om dagsaktuelt lokalnytt.

Den jødiske ungdom viser dog stor interesse for foreningslivet hos oss, og det er meget prisverdig at de tar aktiv del på denne måte. Men for den samme ungdom hadde det vært en interessant og utviklende oppgave å ofre av sin tid for det skrevne ord, og la de problemer og tanker som optar dem, få uttrykk gjennom et jødisk organ. Det vilde ikke alene berike ungdommen, men gjennom pressediskusjoner vilde de derved også bidra til å høine den samlede jødiske

befolknings kulturelle nivå. Det har også en vesentlig betydning at ideer og tanker finner en konsis uttrykt form i det skrevne ord. Dette tvinger den nemlig til å tenke logisk og beskjefte sig med problemet, og konsentrere dens tanker.

En jødisk avis her i Norge har også på andre områder positive opgaver. Den bør holde sine lesere underrettet om alle de begivenheter som hender ute i den store jødiske verden. Den skal — som et *uavhengig* organ — la alle jødiske synspunkter få sin tilbørlige plass, og efter evne la leserne få et innblikk i jødisk liv i alle dets uttrykksformer. En god jødisk avis vil ha en opdragende misjon, fordi den ikke som dagspressen hovedsakelig er basert på aktuelle nyheter, men i like høi grad har til oppgave å gi leserne et utsyn over jødisk åndsliv i det store og hele.

Dessverre råder vi her i landet ikke over så gode skribenter eller journalistisk begavede personer at vi har kunnet make å skape et organ, stort sett på et nivå, som vi alle hadde ønsket det. Og den kritikk som enkelte har fremkommet med — overfor Hatikwoh — i sammenligning med andre jødiske aviser, er derfor høist uberettiget.

Vi tør hevde at vi har opprettholdt det standpunkt at enhver som virkelig har hatt noe på hjerte alltid har fått spalterum i størst mulig utstrekning, at vi har gitt

plass for det frie ord. Mange mennesker misforstår dog gjerne «det frie ord», og har i Hatikwoh villet «luften» sin misnøie med innlegg av høist privat natur. Andre har atter vært misfornøid over innlegg som kanskje har gått mot deres opfatninger i visse retninger. Vi har hos mange av våre abonnenter savnet den åndstakt som har gjort det mulig å føre en sober presse-diskusjon, hvilket ofte har hatt tilfølge, at personlige motsetninger ytterligere er tilspisset istedenfor å skape klarhet i eventuelle divergenser. I demonstrasjon har det gått så vidt at enkelte til og med har opsagt abonnementet.

Hatikwoh vil alltid gjerne stå til tjeneste for alle, og fortsette den linje som den efter beste evne hele tiden har opprettholdt, og som blev fremholdt ved utgivelsen av første nummer:

«Med dette nr. presenteres månedsbladet «Hatikwoh» for våre lesere. Bladet — som er helt uavhengig av alle menighets- og foreningsforhold — har til formål å bringe nyheter fra den jødiske verden i inn- og utland og bidra til å fremme de jødiske interesser i Norge.

Efterat «Israeliten» har ophørt å eksistere, og de svenske og danske jødiske blade på grunn av sprøget og deres særpregede lokale tilsnitt ikke kan sies fullt ut å tilfredsstillende den jødiske befolkning i Norge, håper vi at «Hatikwoh» har en oppgave å fylle.

Vi er takknemlig for artikler og bidrag til bladet.»

HATIKWOH

Utgiver og redaktør:

Cand. oecon. Harry M. Koritzinsky.

Grønland 26, Oslo. Tlf. 80996.

Utenbys korrespondent:

M. Kahn, Munkegt. 31, Trondheim.

Bladet kan bestilles på alle landets postkontorer samt i ekspedisjonen, Grønland 26, Oslo. Pris kr. 5.00 pr. år.

Redaksjonen av nr. 11/12 er avsluttet den 24. desember.

TANDLÆGE

SIGURD SYR

Kontortid: 10—2, 5—7.

Lørdager efter avtale.

Telefon: No. 11 485.

Storthings Pl. No. 7, 3. etg., Vær. No. 306.
Morgenbls Gaard. Indg. Arbeider Gt.

Det er vårt håp at bladet videre vil kunne fortsette, og fylle sin oppgave for det som er ment: å være et organ for jøder i Norge. Et organ som alle positivt er med på å bygge op.

*

Hatikwoh har i anledning av sitt 10-årsjubileum mottatt en rekke brev med hilsner og gratulasjoner fra abonnenter og andre lesere, både i og utenfor Norge. Vi bringer nedenunder endel av de skrivelser vi har mottatt:

Oslo, 14/12 1938.

Hatikwoh, Oslo.

I anledning av Hatikwoh's 10-årsjubileum ber vi Dem motta vår hjerteligste lykkønskning med takk for god og fruktbringende virksomhet i de 10 år. Deres blad har utført «menighetsarbeide» i egentlig forstand — og det er derfor først og fremst menighetene i Norge som sterkest beklager en eventuell slutt på Hatikwoh's historie. Vi håper på fortsatt velsignelsesrikt virke blandt norske jøder — til gagn og glede for oss alle.

Den Israelitiske Menighet

S. Steinmann,
forstander.

HAR DE SIKRET DEM POLICE I
SVEA A/S
OPRETTET 1866 I GØTEBORG
BRAND- OG LIVSFORSIKRING
Aktiekapital — kroner 12 millioner — fuldt indbetalt
Reservefond kr. 6 millioner. Utjevningsfond kr. 2.5 millioner
HOVEDAGENT FOR NORGE ARTH. SVENDSEN KARL JOHANSGT. 6. OSLO

Hovedledelsen for Skandinavisk Jødisk Ungdomsforbund sender «Hatikwoh» sin hjerteligste Lykkønskning i Anledning af Jubilæet. Oslo har fra tidlige Aar haft et frisk Initiativ, idet det i sin Tid skabte «Israeliten», der ved Forbundets Start gik over til Forbundsblad. — Men det viste sig ret hurtigt, at hvert af de skandinaviske Lande havde Behov af et saadant jødisk Blad, og også i anden Omgang løste Oslo Opgaven udmærket, idet Hatikwoh er baade godt og frisk redigert, og har Interesse ogsaa udenfor norske Jøders Kres. — Vi ønsker Bladet Held i sit fortsatte Arbejde og knytter dertil en Tak for det gode samarbejde, der altid har bestaaet mellem «Hatikwoh» og S.J.U.F.

København 5. Desember 1938.

Hovedledelsen

Richard Gelvan, Leo Fischer,
Dr. Marcus Melchior, Erik Hertz,
Magnus Ruben.

*

Vi tillater oss i anledning av «Hatikwoh»s 10-års jubileum å fremføre våre hjerteligste ønsker for bladets fortsatte trivsel og vekst, samtidig som vi benytter anledningen til å takke utgiveren for, hvad bladet hittil har betydd for vårt lille samfund i Norge, derved

at redaktøren med usvekket energi og interesse har latt oss få innblikk i, hvad der har interesse for oss jøder i Norge.

Oslo 13. des. 1938.

Ærbødigst
for WIZO i Oslo
Helga Grün,
sekr.

*

Jødisk presse har i den katastrofetid vi lever i en uhyre oppgave. Den skal hjelpe og trøste, formane og informere, belære og underholde.

I året 1933 skrev «Jüdische Rundschau»: Tragt ihn mit Stolz, den gelben Fleck! — Det er et ord, som har gått inn i den jødiske presses historie.

Små forhold behøver slettes ikke å medføre et ringere høsinn og hjertelag. — Det har vår egen «Hatikwoh» i de forløpne 10 år ofte kunnet demonstrere. Måtte den fortsette i en modnere alder sin linje og over uten avbrytelse, til gagn for jødedommen i Norge.

Oslo, 15. november 1938.

Rabb. J. Samuel.

*

Herr redaktør!

Det er mig en glede å uttrykke min varmeste lykkønskning i anledning av Hatikwoh's 10-årsjubileum.

R. KORITZINSKY

MANUFAKTUR — HERREARTIKLER

Ny adresse:
GRØNLAND 26 II

Telefon 80996

Vi fører:

DRESSTØIER for skreddersøm og konfeksjon.
DAMEDRAKTSTOFFER 1/1 ull, i grått, brunt og sort. Billige norske slitestoffer. Forsaker. Slips, sokker, skjorter, dongery og skjortestoffer.

Det skulde være unødvendig å komme nærmere inn på de vanskeligheter man har å overvinne ved utgivelsen av et jødisk organ i Norge — for en lesekrete på ca. 1000 mennesker. Det er derfor ikke så lite av en begivenhet når Hatikwoh idag kan se tilbake på en 10-årig beståen — en glansfull beståen! Vi har ofte vanskeligheter med å «skaffe» en «minjan» til daglig og utgivelsen av et jødisk blad i en «minjan» år har sikkerlig kostet tid og arbeide i en grad som norske jøder sikkert forstår å sette pris på.

Nu mer enn noensinne vil det føles som et sterkt savn å måtte undvære et jødisk organ i Norge. Jeg takker Hatikwoh for hvad det har vært — og håper at utgivelsen tross alle vanskeligheter må fortsette og flere jubileer feires i en for oss alle lysere tid.

Schalom uwrachah
Rabbiner Jacob Bodd.

*

5. Decbr. 1938.

I anledning af «Hatikwoh»s 10-Aars Jubilæum sender jeg Bladet min bedste Hilsen og Lykkønskning. — Jeg har altid læst Bladet med stor Interesse og ønsker det fortsat Held til at løse de Opgaver, det har sat sig.

Richard Gelvan.

*

Göteborg 3. desember 1938.

Tre ting har lært mig uppskatta Hatikwoh:

Redaktionen har, till skillnad från flertalet övriga judiska tidsskrifter i Skandinavien, ej tvekat att ha egna åsikter. En förnämlig och sällsynt egenskap i vår tid.

Tidningen synes mig skriven

«för oss» och inte enbart för att «göra sig» utanför vår krets.

Den redigeras på en hög nivå utan att vara tråkig, liksom dess familjesida — oftast andra tidningars sorgebarn — är populärt hållen utan att verka «Trangvik».

En lång och framgångsrik framtid önskar til jubileet

Oscar Pagrots' y.

*

Oslo, den 14, novbr. 1938.

Herr redaktør!

Jeg gratulerer Dem med Hatikwoh's 10-årsjubileum. Skjønt jeg ikke alltid har vært enig med bladet, må jeg allikevel si at det vilde bli et smertefullt savn om det rykte skulde tale sant at avisen nu skulde gå inn. —

Ad meå w'esrim schonoh!

Aron Grusd.

*

Da jeg for noen år siden var medlem av Skandinavisk Jødisk Ungdomsforbunds hovedledelse, hadde jeg den store glede at Hatikwoh optok noen forbundsartikler jeg hadde skrevet til Jødisk Familieblad i København. I den anledning fikk jeg bladet tilsendt, og har siden regelmessig mottatt det, hvilket har vært mig til stor glede.

Med stor interesse har jeg alltid lest de velskrevne og lærerike artikler, bladet har bragt, og ikke minst de interessante oversikter over hvad det skjer av interesse for oss ute i verden. De mere lokale artikler om hvad der er skjedd av begivenheter, gledelige såvel som sorgelige innenfor menigheten i Oslo har selvfølgelig, særlig de senere år, hvor jeg har hatt den store ære og glede å bli knyttet til en Oslo-familie og derved lært man-

ge å kjenne, hatt særlig interesse for mig. Med beundring har jeg også fulgt det store velgjørenhetsarbeid, som ungdommen ikke minst gjør i Oslo.

Idet jeg bringer Hatikwoh min hjerteligste lykkønskning i anledning av 10-årsjubileet kan jeg visst ikke håpe noe bedre for bladet enn at det på samme gode måte til gagn og glede for oss alle, ei blott for Oslo, må fortsette sine tradisjoner.

Kjøbenhavn den 24. novbr. 1938.

Erik Metz.

*

I disse dager feirer «Hatikwoh» sitt tiårsjubileum. Når jeg bruker ordet jubileum, så mener jeg hermed ikke at man skal juble. Forholdene i den jødiske verden tillater ikke det. Jeg vil helst betegne denne dag som en milepel i historien til dette blad. Selvfølgelig er ti år et kort avsnitt i den menneskelige og jødiske historie, men i de norske jøders historie er dette allikevel av stor betydning.

«Hatikwoh» betegnes som undertittel med navnet «Månedssblad for jøder i Norge», men allikevel vil jeg betrakte bladet ifølge de redaksjonelle artikler som det offisielle organ for jødene i Norge. Og dog ivaretar ikke «Hatikwoh» en bestemt jødisk politisk retning i offisiell hensikt. «Hatikwoh» har i disse ti år hatt den oppgave å berette om alle betydelige politiske og kulturelle begivenheter i den jødiske og ikke-jødiske verden i og utenfor landet. Især har Palestina-problemet og dets fonds inntatt en bred plass i avisen. Selvfølgelig har dets bestrebelser også gått ut på å holde leserne ajour med de lokale hendelser. I den anledning

Overrettssakfører

LEO HERSSON

Storlingsplass 7, 2. etg.

Telefon 20487

GRAVMONUMENTER
 TLF-12320 TLF-24435
 UTSALG
 THOR OLSENS GT. 2
 VED KATOLSK KIRKE
 OSLO
**AS NORSK LABRADOR
 OG GRANITINDUSTRI**

Leverandør til Helsefyr gravlund.

vil jeg få uttale min anerkjennelse og beundring til redaktøren og hans medarbeidere. Samtidig er det mig også en personlig tilfredsstillelse å uttrykke min takknemlighet for at jeg også fikk benytte avisens spalter til mine artikler. Jeg ønsker av hele mitt hjerte at det må lykkes «Hatikwoh»s redaktør og dens medarbeidere i de kommende ti år å behandle de vanskelige jødiske problemer, som vil melde sig i fremtiden, klokt og behendig.

En avis hvor liten og uanselig den enn ser ut, er og forblir et historisk dokument. Når engang historieskriverne vil granske jødernes liv og virke i Norge, vil de nettop finne det i «Hatikwoh».

Oslo den 11. desember 1938.

Israel Levin.

*

Til Hatikwohs redaksjon, Os'lo.

Jeg ser i nr. 10 av bladet at De i desember i år feirer 10-årsjubileum. La mig bare i disse linjer som ti årsabonnet uttrykke min glede over avisen, og samtidig det håp at den må fortsette. La mig også få si at jeg her i min ravnekrok alltid venter på Hatikwoh, det eneste forbindelse jeg har med den jødiske verden.

Abonnent nordpå.

Det humanitære diplomati og den diplomatiske humanitet.

Av overrettssakfører Leo Hersson.

I.

Vi lever i en tid hvor ånden feirer sine største triumfer i teknikkens og vitenskapens tjeneste. Samtidig oplever vi ånden — og den frie tanke — midt i sin største fornedrelse. De menneskelige verdier er ved å utslettes. Alt som før var høyt og hellig og nødvendige ledd i samlivet mellom mennesker er ved å forsvinne. Tendensen synes å gå i retning av å ensrette menneskene og omskape samfundet til et samfund av roboter som drives fra høytalere. De humanitære begreper forkludres og forandres i sin begrepsmessige betydning. Frihet betyr tvang, humanitet betyr bunnløs elendighet og utsettelse av millioner, som foran kanonmunningene stilles overfor begrepet i dets nye betydning. Jeg tenker på Etiopia, Spania, Kina, Østerrike og nu Tsjekkoslovakia, som henholdsvis skal siviliseres, hjelpes, reddes og utslettes under slagord som begrepsmessig er gitt nye tydingener. Og resten av verden ser på og reagerer slett ikke så sterkt lenger. Også vi er ved å avstumpes. Heller ikke vi er lenger så sikre under vurderingen av de mest elementære begreper som menneskelighet, rettferd, frihet og humanitet.

II.

Hundretusener av mennesker er ved et maktbud berøvet formue, hus og hjem og enhver mulighet til å ernære sig. Tusener av dem flakker idag omkring i alle land uten mulighet for å kunne slå sig ned noen steder. Som dyr sendes de over grensene fra det ene land til det annet. Ingen vil ha dem. Det

jødiske flyktningproblemet er idag et problem, som hviler tungt på alle lands regjeringer, men ingen har mot til å ta initiativet til en løsning. Ingen vil ta imot dem. Alle skyver dem fra sig. — For prinsippets skyld.

— — —

Statene møttes i Evian for å drøfte mulighetene for en løsning, men den er ennå ikke kommet. Hvor er Fritjof Nansens ånd? Hvor er den rakryggede personlighet, som vil tre i bresjen for de ulykkelige og på vegne av vårt land vise, at vi ennå ikke er infisert av basillen fra de fascistiske diktaturer. Norge har før vist at det i en forvirret verden er sivilisasjonens utpost og det kunde også nu være kniven som skjærer gjennom kaos. Hvor er ånden fra 1851, da «jødeparagrafen» blev strøket i den norske grunnlov? Hvilken skade vilde skje om Norge tok imot en del av flyktningene? Det er nok å velge mellom blandt tusener av vitenskapsmenn og eksperter i alle bransjer. Det vilde ikke være vanskelig å få det rette utvalg. Man kan idag velge og vrake. — Ulykkelige mennesker, som aldri vilde glemme hvad man hadde gjort for dem og som i lojalitet og dyp takknemlighet vilde bli skapende og byggende faktorer i næringslivet og det vitenskapelige liv. Forslaget vil bli møtt med den gamle frase: — Vi har våre egne å ta hensyn til. Det økonomiske liv tåler ikke belastningen av en øket tilgang av arbeidskraft. Vi er redde for jødekapitalen. Det siste er en frase som dessverre også har festet rot i de demokratiske land. Det er slett ikke jødekapitalen man frykter. Tvert imot, hadde de ulykkelige hatt kapital, — hadde de ikke vært ribbet for alt, — vilde problemet tvers igjennom alle fraser ikke ha vært noe problem. Man vilde ha mottatt dem med åpne armer. — Det er vel ikke kapitalens tilstedeværelse

Ny Jaffa Grapefrukt!

„Pardess“

I begynnelsen av oktober ankom de første «PARDESS» Jordan Grapefrukt.

som skaper problemer. Heller ikke om den leberskes av jøder eller ikke. Begrepet «jødekapital» er i sig selv en fiksjon, men det skal innrømmes at den i en forvirret verden bedre enn noe annet er egnet til å bortlede ulykkelige menneskers oppmerksomhet fra deres egne vanskeligheter. Lidende mennesker vil ikke høre sannheter om sin elendighet, men løgner som kan få dem til å glemme dem. Derfor ser man også hele statsamfund bygget op av løgner og fiksjoner, som folket tror på i ønsket om å kunne flykte fra de ulykkelige realiteter.

— — —

To tusen års forfølgelse går ikke sporløst hen over et folk. Stadig på vakt mot trengsler, har det skapt en viss årvåkenhet. Periodevis frihet har skapt en viss ærgjerrighet. Ulike konkurransevilkår har krevet dyktighet, flid og nøisomhet i kampen for tilværelsen, og forakten har skapt en viss krypende underdanighet hos en viss type jøder. Ingen av disse egenskaper kan man tilgi jødene. Men ingen av disse trekk, — hvad enten de nu er sympatiske eller usympatiske, — er skapt av jødene, men av omverdenen. Det er omverdenen som har skapt den usympatiske sjakrende, pengegriske og utbytende jøde, som benyttes som prototyp for å karakterisere jødene i sin almindelighet. Det ansees for dårlig politikk å nevne jødernes bidrag til verdens kultur og sivilisasjon, og uklokt å fremheve, at jødene i forhold til sitt antall — i vitenskap, kunst

og kultur — kan fremvise flere høireiste personligheter enn noe annet folkeslag. Er det slike personligheter man er redde for å slippe inn på livet av sig?

III.

Den norske regjering har idag en mulighet for å vise i handling, at demokratiets ånd fremdeles er levende hos oss. Det er en regjering uverdigg, som representerer frihetens, likhetens og broderskapsprinsipper å benytte sig av diktaturenes fortolkninger av disse begreper. La Nansens ånd bli levende igjen, og la den institusjon som bærer hans navn få en chance til å representere skaperens idealer. — Gi noen av de ulykkelige asyl her og vis ved et slikt eksempel, at man i handling søker å bidra til en løsning av problemet.

IV.

Som antydnet skulde det være felter nok såvel i produksjonsliv og erhvervsliv som på det vitenskapelige område hvor der kan plaseres friske krefter, uten at det turde være betenkelig hverken av konkurransemessige, erhvervsmessige eller almene hensyn. Landet vilde sikkert ikke gjøre sig noen dårlig tjeneste om man søkte å bringe på det rene hvilke næringer som kan utbygges videre ved tilgang på eksperter og folk som sitter inne med spesiell fagkunnskap som vi ikke besitter. Er det ikke en mulighet for at vi på den måte kunne gjøre oss selvhjulpne på områder hvor vi idag er henvist til import nettop fra de land som flyktning-

strømmen kommer fra. Som illustrasjon skal nevnes et par bransjer: Av manufakturvarer forarbeidet av spinneristoffer importerer vi fra Tyskland (før Anschluss) årlig for ca. 25 mill. kroner. Spesielt for Østerrike kan ikke fremlegges noen oppgave, men det er vel sannsynlig at den samlede import av slike varer fra det nuværende Stor-Tyskland kommer op i mere enn 40 mill. kroner. Av farvestoffer ligger importverdien på mere enn 5 mill. kroner. Videre importeres leketøy for betraktelige beløp. Dette var bare et lite utvalg. På enkelte vitenskapelige felter skulde vel tilgang av enkelte kapasiteter ikke være betenkelig.

Videre skulde der i jordbruksnæringen kunne skaffes beskjefligelse for mange av flyktningene. Ved oppløsningen av de zionistiske utdannelsecentra i Tyskland og Østerrike vilde hundreder av unge jøder som har påbegynt sin jordbruksutdannelse med henblikk på en emigrasjon til Palestina, men som har måttet avbryte utdannelsen, prise sig lykkelig om de kunne få anledning til å fortsette den her. Dette gjelder såvel nybrottsarbeid som beskjefligelse i landbruket i sin almindelighet. Å gi denne ungdom en sådan utdannelsemulighet her er så meget mindre betenkelig som opholdet ikke vil komme til å strekke sig over et tidsrum av mere enn to år, innen hvilken tid der vil være skaffet innreiseCERTIFIKATER til Palestina eller innvandringsmuligheter i andre land.

I løpet av de siste år er der i Sverige og Danmark utdannet ca. 200 slike zionistiske pionerer årlig. Den zionistiske verdensorganisasjon har stillet de nødvendige økonomiske garantier for at emigrantene ikke skal ligge staten til byrde og at deres ophold ikke skal overstige et visst tidsrum. Disse garantier er aldri blitt misbrukt og vilde heller ikke komme til å bli det her, hvis saken ordnes på tilsvarende måte. For Danmarks og Sveriges vedkommende har det vist sig at denne forståelse fra

Wangs Begravelses-Bureau

Sehesteds gt. 2 — Telefoner 11 336, 14216

Ordner alt vedkommende begravelser.

GEFILTE FISH

fåes nu hermetisk nedlagt i 1/1 og 1/2 liters bokser.

Varen har fått den mest rosende omtale i inn- og utland.

Føres av: **JENSEN & CO., Oslo**
A/S CHR. BRUN, Bergen
R. KJELDSBERG A/S, Trondheim
I. K. LYKKE A/S, Trondheim

Fabrikant: **PRYDZ GEFILTE FISH A/S, Trondheim**

myndighetenes side har vært til direkte nytte for landet, idet pionerene, når de er kommet til Palestina har oprettholdt kontakten med sine utdannelsesland, hvilket har resultert i at Danmarks handelsbalanse med Palestina er gunstigere enn de fleste andre europeiske lands. Allerede fra Norges deltagelse på Levantmessen i 1937 er man bekjent med at Palestina er et marked som man bør ha oppmerksomheten henvendt på.

Med hensyn til muligheten for anbringelse i forskjellige erhvervsgrener, vil det ganske sikkert ikke være vanskelig for statsmaktene å bange på det rene på hvilke områder der er behov for utenlandsk sakkunnskap eller hvor nye krefter kan slippes til uten betenkeligheter.

Først når man i handling har vist evnen til å hjelpe, har initiativet til en generell løsning mulighet for å føre frem. La Norge være et lysende eksempel i bestrebelsene for å gjengi de gamle idealer deres opprinnelige betydning. Enhver er redd for å være den første. Men det er en betraktning som er et land uverdigg hvor den sunde fornuft ennå ikke har rukket å bli forkludret. La lyset komme fra Norden til en ulykkelig verden hvor galskapen er ved å bli norm.

Leo Herisson.

Tysk og engelsk undervisning rimelig av Wiener jurist. Også oversettelser, tysk, engelsk og fransk.

Henvendelse til telefon 20699.

Dr. Chr. Lange død.

Den som engang har hørt og sett dr. Lange på talerstolen, vil for alltid ha et uforglemmelig inntrykk av en personlighet, hos hvem man fant djervhet, nobelhet og menneskelighet forenet i skjønn harmoni. Han var i ordets beste forstand en humanist, en verdig arvtager av Fridtjof Nansen, en sønn av Norge, hvis navn hadde klang langt ut i den siviliserte verden. Han utkjempet i sitt liv en strid, ikke bare for fred mellom nasjonene, men også for fred mellom menneskene uansett religion eller rase. Alle undertrykte hadde i ham en varm talsmann, og ikke minst vi jøder, som står i dyp takknemlighetsgjeld til ham. I Folkeforbundet, hvor han i en årrekke var norsk delegert, fant jødene i ham en varm forsvarer for sin sak og sin rett, og han var en av dem som ivret for at vi skulde få sikkert våre rettigheter i Erez Israel, ikke på bekostning av araberne, men likestillet med dem. Det er ikke lang tid siden at dr. Lange i Folkeforbundets møte i Genf gav et overblikk over Palestina-problemet, og der påviste påtross av den aktuelle politiske situasjons vanskelighet jødernes berettigede krav til Det hellige land. Han konkluderte sitt innlegg med at det var ubetinget nødvendig (debatten dreiet sig om delingsplanen) å gjøre det jødiske territorium større for å tilsvare de behov, som jødisk emigrasjon krevet.

For sin store innsats i fredsarbeidet tildeltes dr. Christian Lange — sammen med Hjalmar Branting — i 1921 Nobels fredspris. Vi jøder i Norge har vist vår takknem-

lighet over for ham og anerkjennelse av hans arbeid ved å innskribe ham i «Den gyldne bok» i Jerusalem.

Norge har ved dr. Langes bortgang tapt en av sine store sønner, og vi jøder har i ham tapt en høiaktet og forståelsesfull venn, et menneske som vi setter på linje med Wergeland, Bjørnson og Nansen.

Chr. L. Lange var født i Stavanger 1869, student fra 1887, cand. philol. 1893 og dr. philos. 1919. — I mange år virket han som lærer i Oslo, bl. a. ved Ars og Voss skole. Til samme tid var han sekretær ved Nobelinstituttet og ved Nobelkomiteen. I 1909 ble han generalsekretær i den interparlamentariske Union, og bodde først i Bern, senere i Brussel og fra 1930 av i Geneve. I 1933 tok han avskjed som generalsekretær, og har senere hatt fast bopel i Norge.

Norges delegerte var han ved Folkeforbundet i 1920—37 (med et års avbrytelse), og ved flere andre konferanser, deribl. Nedrustningskonferansen i Geneve. Siden 1934 fast medlem av den norske Nobelkomite, og i 1936 medlem av Vitenskapsakademiet i Oslo. — Som norsk delegert i Geneve var han bl. a. medlem av Mandatkomisjonen, som også har Palestina-problemene på sin dagsorden.

Dr. Lange døde den 11. desember etter noen tids sykeleie. Han opplevet at Nansenbyrået ble tildelt Nobelprisen for 1938.

Chr. Lange bisattes den 15. desember i Det nye krematorium, hvor representanter fra en rekke organisasjoner var tilstede. Blandt de fremmøtte såes ledende norske politikere. Minnetalen holdtes av godseier Einar Borch. Avdødes sønn, cand. philol. Halvard Lange holdt også en gripende minnetale over sin far, og sluttet med en dypfølt takk for alt. — Blandt kransene såes en fra Kongen, Nobelkomiteene, danske og svenske politiske grupper.

SAKFØRER
LEON JASCHZIK

M. N. S.

INKASSO
 PROSEDYRE
 RÅD

Torvgaten 10 III — Karatgården
 Telefon 31 534

Det vil aldri skje her.

Avisenes kommentar til de siste tyske voldshandlinger har vært en enstemmig fordømmelse. Man har stemplet ugjerningen mot de uskyldige og vergeløse jøder i Tyskland som det ræste barbari, en skjensel, en skam for vårt århundre, for vår kultur, for det tyske folk. Man forneker det slektskap som de tyske raseteoretikere med så stor forkjærlighet for enhver, angivelig ved blod og ånd skal bestå mellom det ariserte tyske folk og de nordiske. I harmfylt protest tar man avstand fra nazimentaliteten som utenkelig og uverdigg det norske folk. Politisk sett finnes ikke grunn for nasjonalsosialisme hos det frie, demokratiske norske folk, og menneskelig sett krenker dens utslag den gjengse ridderlige og humanistiske opfatning hos enhver nordmann.

Den øieblikkelige reaksjon på de siste tyske jødepogromer har bevirket en bølge av sympati overfor jødene i almindelighet og i særdeleshet overfor de tyske jøder som terroriseres på en måte man savner sidestykke til i historien.

For oss jøder gjør det i en slik truende tid opriktigg godt i sjelen, ja det varmer hjertet, å finne en slik almen deltagelse. Ikke mindre opsigtsvekkende en den forståelse man legger for dagen overfor politiske flyktninger og flyktninger

som på grunn av rase, tro, landsforvises fra sine hjemland. Landets ledende personligheter, enkeltvis og samlet i fellesoprop maner til hjelp og fremholder den misjon de demokratiske land har overfor de hundretusener av hjemløse og forfulgte mennesker. Ja alle kan vi vel være enige i at en større oppgave finnes det ikke for noe fritt land enn etter evne å gi husly for ulykkelig eksistenser som driver utsultede, sanseløse mellom landegrensene.

Tilsynelatende lyder jo alt smukt og opmuntrende. Men en mektigg tvil splitter vår trøsterikke forvisning. For faktisk talt i samme åndedrag som man reiser krav om å hjelpe de landflyktigg lærer man inn reservasjoner som kan gjøre en både fortenkt og forstemt. Hvor gjerne man enn vil hjelpe, må man under ingen omstendiggighet ta sig ivare for å slippe inn for mange jøder. En «invasjon» av jøder vil så lett ha tilfølge at det også her i landet kan opstå et jødeproblem med alle dets farlige konsekvenser, påståes det. Man steiler i logikken. Et litt for stort antall jøder (hvor mange skal det egentlig til) kan avstedkomme lignende foreteelser som de tyske, tross i de heftiggste forsikringer at slikt umuligg vil kunne forekomme her.

Man er fristet til å spørre hvor

mange jøder har fått opholds- med arbeidstillatelse her. Jeg tror de kan telles på to hender. Forsåvidt er det grunn til å berolige alle og sikkert er det ingen grunn til fremtidig engstelse. Når herr Konstad nu på sin inspeksjonsreise i Tsjekko-Slovakia skal utsøke sig et for Norge best egnet menneskemateriell i et antall av 30 personer, er jeg overbevist om at han knapt vil finne en eneste jøde.

Vox.

J. H. Melchior er død.

En kjent forretningsmann i København, grosserer Jacob Herman Melchior er den 10. desember avgått ved døden av hjerteslag.

J. H. Melchior var født i København, og etter utdannelse i inn- og utland trådte han 20 år gammel inn i firmaet Ludvig Melchior (grunnlagt 1839), som driver engrosforretning med motevarer, etc. med filialfabrikker i Malmø og avdelinger i Stockholm og Oslo.

Melchior var en meget benyttet mann i bransje-foreningene. Han var formann for motevare-grossistforeningen, styremedlem i manufaktur-grossistenes forening og videre medlem av representantskapet for grossist-sosieteten. I en rekke år tok han levende del i Det mosaiske trossamfunds daglige arbeid, flere ganger gjenvalgt som medlem av representantskapet og siden 1932 styrets nestformann. Han var en velkjent mann i kunstkreter, idet han eiet en stor malerisamling, forøvrig var han styremedlem av Dansk Kunstmuseums forening.

For endel år siden utnevntes han til ridder av Dannebrog og var også Dannebrogsmann.

J. H. Melchior tilhører den danske Melchiorsekt, som innvandret til Danmark i midten av det 18. århundre. — Det første kjente medlem er Marcus Melchior, som døde i Hamburg i 1752. Han hadde 9 barn. Den eldste av disse, Moses Melchior (1736—1817) ble i 1761 gift i København med Zippora Rosbach (f. i København 1743, d. sst. 1792). Blandt deres 14 barn var nr. XII: Lazarus Moses Melchior, grosserer i København

Det største utvalg i
alle sesongens delikatesser

Røkelaks, røkesill, røket hellefisk, kippers, rollmops etc. ● Stadigg nykjernet meierismør. Matzo, Stort utvalg i frukt, frisk og tørret.

Anbefales av

Torvgt. 5a-b

HATIKWOH NYHETER

Keren Kajemeth 5698.

Nylig er resultatet av Keren Kajemeths inntekter i året 5698 offentliggjort. Resultatet viser en rekord: 8 millioner kroner. I 5697 nådde innsamlingen 7,6 mill. kroner. I Finnland inntok nesten 900 engl. pund.

5000 barn til Erez Israel.

Waad Leumi i Erez Israel har tatt initiativet til en aksjon med formål å overføre 5000 tyske og østerrikske barn til Erez Israel. Over hele landet appelleres det til befolkningen å opta ett eller flere barn i sine hjem. De, som måtte ønske å yde bidrag istedetfor, kan innbetale dette til «Pidjon Schwujej», som er organisert i Jerusalem og i Tel Awiw.

(Tilsvare Wienerbarnas Venner, Oslo.)

Fra Polen.

Den polske republikks president, *Moscicki* har utnevnt rabbiner Isaac Rubinstein, Wilna og formannen i de jødiske frontsoldaters forbund, Z. Z. Konopka til senatorer (medlemmer av senatet). Videre har presidenten forlenet en jødisk soldat, Storch, som blev skutt under de polsk-tsjechoslovakiske grensekamper i oktober, det polske

(f. 1783 i K., d. 1859 i K.), g. 1807 m. Rösschen Lazarus (f. 1784 i K., d. 1868 i K.). — Deres eldste sønn, broderhandler Jacob Lazarus Melchior (1808—1866), var gift med sin kusine Rose Lazarus (1813—1899). Deres sønn nr. 2 var grosserer Adolp Jacob Melchior (1844—1896), gift med Louise Meyer (1848—1928). Og blandt deres 8 barn er grosserer J. H. Melchior som er omtalt ovenfor. Han har tre sønner, deribl. grosserer Mogens Melchior, som nu fortsetter det 100-årgamle motefirma. (Denne gren av Melchior-familien har således bodd i Kjøbenhavn i 7 generasjoner).

æreskors. Under begravelsen, som fant sted på den jødiske gravlund i Czieszyn i overvær av tusener av jøder og polakker, la sjefen for det regiment, som Storch tilhørte, æreskorset på hans kiste.

Odd Nansen æres av Misrachi.

Odd Nansens tale i Kringkastingen har gjennom Hatikwoh, hvor talen var gjengitt i forr. nr., nådd et stort publikum og har vakt stor oppmerksomhet blandt jøder i Norden. Som en takk og æresbevisning har zionistforeningen «Misrachi» i Kjøbenhavn latt plante et tre på Odd Nansens navn i Palestinas jord. Arkitekt Nansen har overført foreningens gitt uttrykk for sin dypeste takknemlighet.

Jødene forlater Memel.

Efter de siste valg til Memels landdag, hvor tyskerne erobret ytterligere et mandat, har jødene i Memel begynt å forlate byen. I løpet av to uker blev der i bankene uttatt ca. 9 mill. kroner som blev overflyttet til Kowno. En rekke forretninger og bedrifter er utbudt til salgs.

Lady Fitzgeralds juwelfond.

I London foretok Lady Fitzgerald en «Galil-aksjon» hvorved det blev innsamlet juveler for mere enn 300 engl. pund. Lady Fitzgerald gav selv 5000 pund for innløsningen av Galilea.

26 nye kolonier i de siste 2 år.

I de 26 kolonier på KKL-jord, som er opprettet til utgangen av året 5698, lever for tiden mere enn 2000 mennesker. De fleste av disse kom for ca. 10 år siden til landet og sluttet sig den gangen sammen i grupper.

Kolonistene kom fra 4 verdensde-ler, ialt 23 land. De kom fra Pale-

stina, Tyskland, Polen, Tsjekkoslovakia, Galizien, Romania, Litauen, Latvia, Hellas, Russland, Jemen, Marokko, Canada, Jugoslavia, Egypt, Sveits osv. De fleste kom fra Tyskland, siden Polen og Romania med flere hundre innvandrere.

Kashruth og «Queen Mary».

På det engelske kjemiskib «Queen Mary»s siste reise over Atlanterhavet var det 170 passasjerer som ønsket koscher-forpleining. Deres ønsker blev imøtekommet.

100-års barmitzwah.

I New York blev sidraen nylig oplest av den 113-årige Benjamin Kotlowitz, som feiret 100-årsdagen for sin barmitzwah.

Schweiz innfører visum for jøder.

Forbundsregjeringen i Schweiz har besluttet å innføre visumstvang for ikke-ariske emigranter fra Tyskland. Det fremheves at Schweiz bare kan bli et gjennomgangsland for tyske jøder, som ikke kan meddeles varig oppholdstillatelse eller midlertidig arbeidstillatelse.

Antisemitiske strømninger i Frankrike.

I begynnelsen av oktober kom det til anti-jødiske demonstrasjoner i jødiske centra i Frankrike, særlig i Elsass og i Paris. I Strassburg og i Mühlhausen angrep høreungdom jødiske spaserende og knuste flere butikkvinduer. I Paris fant eksesene sted i hovedgater.

Attentat i Rumenia.

En rekke bombeattentat mot jødiske forretninger fant sted i slutten av november. I Cernowitz blev en synagoge ødelagt, tribunene på en idrettsplass samt fire forretninger. I et teater i Temesvar eksploderte en bombe under en jødisk forestilling. 10 personer dreptes, men ca. 40 blev hårdt såret.

Antallet av jøder i U.S.A.

Ifølge siste amerikanske folketelling er der i U.S.A. 4,3 mill. jøder på en totalbefolkning av 130 millioner (3,3 pst.)

KURBADET

AKERSGT. 74
— OSLO —

Vi har alle slags medisinske bad.
Samt romerbad, karbad og massasje
— Værelser for kurgjester. —

TELEFONER:
27252 - 13422

Terroren i Tyskland.

En ung polsk jødes fortvilede handling gav i november påskuddet til nye terroristiske handlinger fra nazistenes side. Tusener av jøder blev bragt til konsentrasjonsleirene, mange blev under arrestasjonen lemlestet så at de før de nådde sitt nye oppholdssted var mere død enn levende. Omtrent alle jødiske forretninger i Stor-Tyskland blev plyndret og ødelagt. Herom har den norske dagspresse gitt utførlige beretninger; vil vi her bare nevne at selvom riksregjeringen for en stor del tok avstand fra terroren og plyndringen, og gav parti-pøbelen skylden for pogromene, skjedde dog disse så systematisk at enhver var overbevist om at enten måtte plyndringene vært organisert lenge før mordet på von Rath fant sted eller også måtte det gøbbelske propagandadepartement begynt å virke i samme øieblikk riksregjeringen fikk meddelelse om attentatet.

Det var virkelige massakre, som fant sted i Tyskland i dagene 10.—17. november. Man har vært vant til meget under naziststyret, men begivenhetene i midten av november 1938 vil for alle tider stå som et dystert monument over nazipartiets gjerninger. Og dertil alle synagogebrandene. På en og samme dag — 10. november — blev mesteparten av Tysklands synagoger, de vakre, statelige og kostbart innredede bygninger, stukket i brand. I Berlin, hele 9 av 12 synagoger, deriblandt templene i Fasanenstrasse, Prinzregentenstrasse, Friedentempel, m. fl. — Bare synagogen i Oranienburgerstrasse er skånet, antagelig fordi den ligger i nærheten av telegrafstasjonen, og en synagogebrand her vilde få ubeha-

gelige følger for telegrafvesenet. Men Oranienburger-templet er lukket for jødene — kanskje for alltid.

Og efter alle pogromene og synagogebrandene kom — milliardboten. I 1871 blev Frankrike med en befolkning på ca. 38 millioner mennesker ilagt en krigsskadeerstatning til Tyskland på ca. 3,5 mill. kroner; nu illegges 1 million tyske jøder en bot på ca. 1,7 million kroner, omtrent det halve. Tyskerne selv anslår jødernes «formue» i Tyskland idag til 8 à 10 milliarder mark (!), og forlanger at boten skal være betalt innen 15. august 1939. Det blir konfiskasjon over hele linjen, men de tyske jøder anser antagelig sine formuer idag allikevel for tapt, så milliardboten vil nok bli overkomme'ig såfremt jødene i Tyskland ennå har så meget formue tilsammen.

I forbindelse med de siste overgrep — handlinger, som en rekke siviliserte stater offisielt har tatt avstand fra — har England og U.S.A. tatt flyktningproblemet opp til alvorlig drøftelse. En rekke oversjøiske stater har erklært sig villig til å opta flere tusen jøder. Den internasjonale flyktningsskifte med sete i London vil fra 1. januar 1939 opta Nansen-byrået i sin administrasjon og således aktiv kunne medvirke til hjelp for alle flyktninger.

Som en tydelig demonstrasjon har U.S.A. hjemkalt sin ambassadør i Berlin, og foranlediget at Tyskland har kalt sin i Washington tilbake. Videre har formannen for den amerikanske faglige landsorganisasjon (A.F.L.) opfordret til den mest energiske boikott av tyske varer.

DEN JØDISKE MENIGHET I BERLIN

har sendt ut beretningen for 1937, i et hefte på 36 sider. Antallet av menighetens medlemmer utgjorde ved årsskiftet ca. 140 000, hvilket utgjør ca. 40 % av den jødiske totalbefolkning i Tyskland (ca. 380 000). Utvandringen fra Berlin er avtagende når det gjelder utlandet; til gjengjeld har de tyske provinsjøder på grunn av forholdene søkt inn til rikshovedstaden i større utstrekning enn før. Innenfor Berlin har stadige flytninger funnet sted; til menighetens sekretariat er anmeldt hele 22 000 adresseforandringer i 1937. Av utmeldelser har 40 personer trådt ut av menigheten, mens 502 har forlatt den jødiske tro. På den annen side har 109 personer trådt inn i menigheten igjen, og 107 personer igjen antatt den jødiske religion. — Av nevnte 502 utmeldelser skyldes størsteparten fhv. ikke-jøder, som ved ekteskap med jøder hadde antatt den jødiske tro.

Ved siden av menighetsstyret og representantskapet var nedsatt en rekke forvaltningskomiteer, bl. a. for gravlundene, kaschruthvesenet, gamlehjemmene, hospitalene, sykehusene, barnehjemmene, læreanstaltene, det jødiske museum, skole- og Talmudthora-skolen, bibliotekene, musikkvesenet, etc., etc.

Menighetsskatten utgjorde i 1937 — 25 % av inntektsskatten eller 30 % av formuesskatten — efter beslutning av skattenevnden i hvert enkelt tilfelle. Medlemmer, hvis skatt bare utgjorde 25 riksmark og som ikke var ilignet formuesskatt, blev fritatt for menighetsskatt. Antallet av skatteydere til menigheten utgjorde 35 000.

I menigheten var antallet av ansatte embedsmenn, funksjonærer, etc. ialt 1300 personer. — 17 synagoger samt en rekke for de høie helligdager leide lokaler blev under høstens helligdager besøkt av store masser av jøder. Til synagogene var reservert 23 888 sitteplasser; envidere reservertes til tidlig-morgengudstjenester 5 725 synagogeplasser. I andre lokaler var der ordnet med 11 346 sitteplasser. Dessuten blev gudstjenesten — på grunn av mangel på sitteplasser — overført pr. høytaler fra et par synagoger til lokaler i nærheten, hvor

1598 trosfeller var reservert plasser. Således blev gudstjenesten under de høie helligdager høsten 1937 i Berlin overværet av henimot 50 000 jøder, hvorav ca. 44 000 hadde reservert sig sitteplasser. — For samtlige sitteplasser betaltes avgifter; dog blev 9156 plasser ydet ubemidlede trosfeller avgiftsfritt.

I løpet av 1937 holdtes 604 rituelle viselser og 467 barmitzwahs.

Mikwah (ritualbadene) besøktes av 5701 personer.

Til 29 synagoge-foreninger er ydet subvensjoner med ialt ca. 200 000 mkr.

Kaschruthvesenet har vært gjenstand for livlige debatter i representantskapet med henblikk på bibeholdelsen av kosher-kjøtt i de mange anstalter, som er underlagt menigheten. Man har dog besluttet bare å benytte kosher-kjøtt ved institusjonene.

Dagskolene har alle vært opprett holdt ved hjelp av menigheten. Den høiere skole har vært besøkt av 258 elever, antallet av lærere er 23. — Folkeskolene — fem i tallet — har hatt henholdsvis 130, 904, 869, 742 og 816 elever (ialt 3461 elever) med ialt 134 lærere. — Middelskolen besøktes av 844 elever med 43 lærere. Handelsskolen frekventertes av 192 elever som undervistes av 20 lærere. Ennvidere holdtes der ved samme skole aftenkurser med ca. 800 elever. Kjøkken- og husholdningsskolen hadde 80 dags elever og 116 aftenelever. Den hebraiske læreanstalt besøktes av 595 elever i sommermånedene.

Biblioteket i Oranienburgerstrasse og de syv avdelinger på forskjellige steder i Berlin besøktes i årets løp av 30 555 personer; bokutlånet var 32 726. Antallet av bøker er 69 936, hvortil kommer lesehallen i Fasane-strasse med ca. 14 000 bøker.

Museet har vært relativt godt besøkt, ca. 12 000 personer i årets løp. En rekke kunstgjenstander av kjente malere, etc. er skjenket museet.

Forøvrig har menigheten ydet en rekke bidrag til forskjellige kulturelle formål, det jødiske kulturforbund 36 000 mark, tyske jøders fellesarkiv 10 000 mark, Talmud-Thora-undervisningen 5000 mark, ennvidere til universitetet i Jerusalem, etc.

Menigheten utgir et eget menighetsblad, hvis oplag er 40 000.

I årets løp er flere menighetsaftener med foredrag blitt holdt; bl. a. i anledning av 20-årsdagen for Bal-fourdeklarasjonen.

Forsorgsvesenet har omfattet ca. 16 000 personer, eller ca. 11 % av samtlige medlemmer. — Der er i 1937 benyttet ca. 550 000 mark på denne konto. Ytterligere er store beløp anvendt til opprettholdelsen av folkekjøkkener og varmesaler. 330 000 porsjoner middagsmat er utdelt samt 210 000 andre matporsjoner. De 14 varmesaler blev daglig besøkt av ca. 700 personer. — For å avhjelpe øieblikkelig utkastelse av leiligheter blev anvendt 15 000 mark, hvorved 1300 familier blev hjulpet.

Til 100 studenter blev ydet stipendier med 6200 mark.

Mazzo utdeltes til 19 895 personer, mens 1827 deltok som gjester i de av menigheten arrangerte seder-aftener.

Sunnhetsvesenet tok sig av 454 personer, hvorav 287 fikk opphold ved sanatorier, 67 i tuberkuloseanstalter og 100 i andre rekreasjonshjem.

I skolene blev utdelt 250 000 matporsjoner; utgiftene hermed var 57 000 mark.

Barnedaghjennene besøktes daglig av 1200 småbarn; utgift ca. 100 000 mark.

1071 barn blev anbragt i lengere

tid på forpleiningsanstalter i inn- og utland, hvortil kommer 2010 barn på sommerkoloniene. Omk. ca. 135 000 mark.

Til Chanukka blev 3400 barn tenkt med gaver.

For 861 barn blev sørget for formyndere.

Klær blev ydet til 42 900 personer. Fra 9000 personer fikk menigheten brukte og nye klær, og ennvidere formidlet menigheten overfor 1532 personer møbler, nye og brukte, som delvis var skjenket menigheten av utvandrende jøder.

Ennvidere omfatter menighetens beretning for 1937 en rekke andre viktige formål, som sportsvesenet, ungdomshjennene, lån og bidrag til håndverkere, sykehusene, som daglig hadde ca. 220 pasienter (de beskjeftiget 34 læger, 54 sykesøstre, 12 kandidater, 2 jordmødre, etc.), poliklinikken hvor 9511 pasienter møtte frem i årets løp og antallet av besøk var ca. 40 000, åtte gamle hjem med over ett tusen aldrende, barnehjennene med 154 smårollinger, begravelsesvesenet (i 1937 fant der 2260 begravelser, 174 kremasjoner) samt tilslutt en omtale om utvandringen, hvortil menigheten i 1937 bidrog med 230 000 mark. — Dessuten blev til Palestina-formål ydet ekstra 25 000 mark. — Og til det preussiske landsforbund for jødiske menigheter ydet menigheten 280 000 mark og ennvidere til riksforbundet 395 000 mark. Beretningen opplyser imidlertid intet om hvor stort hele budgett er, men etter de mange anførte tall skulde man tro at det beløper sig til mange millioner mark.

Oslo Handelsstand tar bestemt avstand fra de tyske jødeforfølgelser.

I et møte i Oslo Handelstands forening den 24. november talte dr. Anton Mohr om jødene, deres stilling ned gjennom tidene og de alternativer man i våre dager var kommet frem med for å skaffe dem et hjemland.

I tilslutning til foredraget kom foreningens formann, generalkonsul Richard Bjercke inn på flyktningsproblemet, og uttalte herunder en skarp protest mot den behandling som de tyske jøder var utsatt for. «Vi må føle menneskelig, når en ser hvad som foregår,» sa formannen. «Vi i Norden er berettiget til å dømme, ikke minst vi som tilhører et folk, som aldri tidde når grusomheter og intoleranse blev satt i høisetet. Vi har rett til å si fra, når vi føler oss så forferdelig bitre over den behandling som blir medmennesker til del. — Formannens tale fremkalte et kraftig bifall fra den tallrike forsamling.

Sørgegudstjenester i synagogene for Dronning Maud.

Det Mosaiske Trossamfund i Oslo holdt den 24. november en vakker sørgegudstjeneste i synagogen, Bjergstien 13, i anledning av dronning Mauds død.

Synagogen var helt overfylt allerede en halv time før gudstjenesten skulde begynne, så mange av damene måtte ta plass nede. Både prekestol og bønnepult (almemor) var dekket med sort flor og duk. På hver plass var utlagt trykksak inneholdende oversettelse av salmene 16 og 49 samt bønne «Hvad er et menneske, Herre».

Ma'ariw (aftenbønnen) blev sunget av kantor Fried, som derefter leste på hebraisk salme 49 og «Hvad er et menneske, Herre». — Den på norsk avfattede sørge- og minnebønn, lestes av rabbiner Jul. Samuel fra prekestolen:

Vi samles idag for Ditt åsyn, Vårherre og Vår Fader, for å minnes med kjærlighet og takknemlighet vår hen-slumrede dronning Maud som har forlatt denne jord, da hennes time var kommet, og som gikk inn i en bedre og renere verden.

Våre tanker går idag med vemod og med varm og inderlig deltagelse til vår kjære og dyrebare konge H a k o n den syvende, til vårt avholdte kronprinspar og til hele den kongelige familie.

Det smertelige tap de har lidt, kan aldri mere erstattes for dem, ti et moderherte kan ikke erstattes.

Men også vårt land og alle landets borgere har lidt et smertelig tap.

Idet vi ihukommer dronningen, minnes vi alle hennes dyder, og erkjenner fullt ut hvad hun var for vårt land, hvad Norge og landets borgere har tapt i henne. Hennes omhu og omhet var viet dette land, og hver gang kriser og naturkatastrofer rammet oss, var det det kongelige hus, som først bragte sitt offer til gavn for innvånerne og for å læge deres sår. Med uegennyttig bidrog vår avlidne dronning til landets byrder og blev med sitt eksempel til velsignelse.

Et hjerte, som har slått trofast, kjærlig, uegennyttig og opriktig, et kongelig moderherte har stanset.

Vi jøder, som gjennom vår hellige lære formenes til trofasthet, hengivenhet og opofrelse for fedrelandet, til deltagelse i landets gleder og sorg, vi lover fra dette sted å reise vår avdøde dronning et minne i vårt hjerte.

Vi ber til vår Gud at Han skal sende trøst i vår dyrebare Konges hjerte, at Han må bevare kongehuset, folket og fedrelandet for sorg og bekymring

og læge det smertelige sår som dronningens bortgang har forvoldt oss alle.

Amen!

Derpå blev det hellige skap åpnet av menighetsforstander Ramson og styreren av synagogevesenet, Sam. Bernstein, idet kantor Fried reciterte «El mole rachamim» med nevne av den avdøde dronning.

Rabbiner Samuel leste et avsnitt av Mischna; Kaddisch fulgte derefter, og tilslutt psalme 16 av kantor Fried.

Som ovenfor nevnt var synagogen overfylt og mange stod langt ut i synagogehaven, idet alle dører blev åpnet. Mange av de tilstedeværende var ikke-jøder, som sammen med byens jøder på denne måte hedret dronningens minne.

*

Under gudstjenesten lørdag den 26. november holdt rabbiner Samuel følgende tale:

På denne dag, da vår avlidne dronning vilde fylt 69 år, og da hennes bære føres hjem til Norges land, minnes vi henne for Dig, vår Gud og vår Fader.

Dronning Maud har ført et liv fylt av dyd, fromhet, rettferd og guds-frykt ved sin høie gemals, vår dyrebare konges side. Da det sørgelige budskap om dronningens bortgang nådde oss, grep vemod og smerte dypt i vårt hjerte. Og i vår sorg oppstod hennes billede foran våre øine, hennes stille og tilbaketrukne livsvandel, og vi forstod at her var et liv avrundet som har vært til gavn på jorden, til gavn for kongehuset, til gavn for fedrelandet. Således har vår dronning erhvervet et udødelig navn i Norges historie, så som hennes liv var viet til forherligelse av den nasjon som hun, den stolte britiske prinsesse, blev knyttet til oss som dronning og landets moder.

Våre tanker går idag til vår edle og rettskafne konge, hvis hjerte slår i mildhet og varme for sitt folk. Nu da han er høiet av smerte og sorg gjengjelder vi ham hans rene og gode følelser. Måtte Gud sende trøst i Kongens hjerte, det hjerte som alltid er beveget av medynk med andres

lidelser, det hjerte, som alltid yder trøst og bistand og viser gavmildhet og hvem også de norske jøders hjerte slår imøte i kjærlighet og hengivenhet.

Barmhjertige fader! Bønnhør oss, når vi ber for dronningens evige sjelfred og la alle de forhåpninger som lettet hennes siste øieblikk og hennes smerter, bli oppfylt. Gi henne den rikelige og herlige lønn som Du har lovet alle fromme og rettferdige, at hun må leve i Din rene verden (fri for smerte og sorg) i sannhet og uskyld. Rettferdige skaper av alle vesener, la vår henfarne dronning nyde salighet ved å skue ditt åsyn, la henne i forklart tilstand skue ned på oss, jødiske barn av Norges land, hvis moder hun var, således som Du har forjettet dem, der håper på din kjærlighet og barmhjertighet, Du, vår Gud og fader. — Amen.

Til lørdagsgudstjenesten i synagogen i Bjergstien 13 den 26. november var sendt en vakker blomsterbukett med kort med følgende inskripsjon: «En venlig hilsen fra en liten krets av Oslo-prester.»

*

I Den Israelitiske Menighets synagoge (Calmeyergt. 15) talte rabbiner J. Bodd under gudstjenesten den 26. november, og likeledes holdtes der i synagogen i Trondheim minnegudstjeneste den 26. november — om aftenen. Først blev psalme 23 sunget. Kantor A. Jacobsohn holdt så en varmfølt tale, idet han dvelet ved dronningens trang til å hjelpe sine medmennesker, og hvorledes dette skjedde i det stille. Det var den måte å øve barmhjertighet på som fullt ut samsvarte med bibelens påbud. Han lyste fred over dronningens minne. Tilslutt lestes bønn for den avdøde etter ritualet.

*

Fra alle tre jødiske menigheter i Norge sendtes konolansetelegrammer til kongen i anledning dronningens bortgang. Ved bisettelsen den 8. desember var kranser sendt fra Det Mosaiske Trossamfund, Den Israelitiske Menighet og Mosaisk Kvinneforening, alle Oslo.

Enhver husmors største bekymring

er hvorledes hun og hennes familie skal leve sundt og økonomisk. Kjøp derfor alltid en vare som gir Dem **full valuta** for pengene. Det gjør Dr. Sopp's A-, B- og D-vitamin **TORSKELEVERPOSTEI**. Anbefalt av kjente videnskapsmenn. Den inneholder ca. 35 pct. medisintan. Ca. **10 000 skelebarn** spiser den på Oslo-frokosten. Både voksne og barn bør spise den regelmessig, spesielt i vinterhalvåret. Den er likeså fordøielig som melk. Innholdet bør helst spises på dagen og ikke bli over 2 dager gammel. Den gir kraft og energi. Rimelig pris og drøi i bruk. Selges i esker à 40 og 50 øre.

**Dr. Sopp's
TORSKELEVERPOSTEI**

Fremstillet ved Hermetikkfabrikken «Thor A.s», Fredrikstad

Bladet
som bringer hygge:

HJEMMET

Norges populæreste ukeblad

IMERSLUND & CO. A/S
Dronningensgt. 40 Tlf. 12382

Godt utvalg av alle slags gramofoner
og musikinstrumenter.
Stort lager av gramofonplater
Fotoartikler. Reparasjonsverksted.
Fremkalling av films.

Presserevy.

I Aftenposten i siste uke av mai behandler dr. Anton Mohr i tre artikler det jødiske folks skjebne. Han beretter om jøders tilværelse i middelalderen, hvorledes paven i 1215 bestemte at alle jøder fremtidig utenpå sine klær skulde bære en gul tølapp i form av et hjul. Påbudet om ghetto stammer også fra denne tid, og først i 1870 blev ghettoen i Rom ophevet. — Som i Tyskland idag, var jødene også i hine tider særlig utsatt i de tyske småstater. Selv først i 1851 blev forbudet mot jøders opphold i Norge satt ut av kraft. Bare i Spania blev jødene tolerert — inntil 1492, da jødene — med fire måneders varsel — blev stillet overfor valget å la sig døpe eller forlate landet. Størsteparten, ca. 3—400 000 jøder valgte å gå i landflyktighet. De hadde under sitt mange hundre-årige opphold i Spania frembragt Europas dyktigste læger, dets berømteste astronomer, dets ypperste vitenskapsmenn. I hele Vest-europa var der omkr. det 15. århundre faktisk intet fristed for jødene. Man oplevet da den store masseutvandring mot øst, til Polen, Galizien og Russland. — Disse jøder forblev fattige, og som følge herav blev de en tid lang spart for de forfølgelser, som hjemsøkte dem lenger vest. Ti jødefølgelsene vest-på var minst like så sterkt økonomisk som religiøst betonet. — I den siste artikkel, betitlet, «Zionismen» forteller dr. Mohr om Th. Herzl (han kaller ham forøvrig Alexander) som hadde fremholdt at jødespørsmålet alene kunne løses gjennom en storstilet jødisk kolonisasjon i Palestina. Kun derved vilde jødene verden over få den nasjonale bakgrunn de nu manglet. Herzl sammenkalte den første zionistiske kongress, som etterfulgtes av mange senere; på dem møttes jøder fra alle verdens land. «Fattige ghettojøder fra Warszawa og Lodz satt her side om side med pengefyrster fra London og Paris. Uvitende, kaftankledte jøder fra Buchara eller Ferghana møttes med sprenslærde professorer fra Harvard eller Sorbonnen, og fant i dem ikke bare en trosfelle, men tillike — det var det vidunderlige — en landsmann. Og alle møttes de i samme begeistring for gjenreisning av slektens

eldgamle hjem.» — Men programmet lot sig ikke så lett virkeliggjøre. Palestinas innhold, ca. 25000 kv.km. (dr. Mohr skriver kvm.) er ca. 25000, og kan i sammenligning med Danmark kun opta ca. 1,5 mill. mennesker. Herzl foreslo derfor at man skulde godta et engelsk tilbud om kolonisering av Uganda, et forslag som omtrent enstemmig avvistes av en zionistkongress, som uttalte at «det jødiske folk har kun et historisk hjem, det nu av tyrkerne beherskede Palestina». — Men de arabiske muhamedanere ydet også aktiv motstand i Palestina. «Vi må her erindre at selv om jødene med rette kunde hevde å ha et slags historisk krav på landet, så hadde dog muhamedanerne nu bodd og regjert i Palestina siden Muhameds dager, d. v. s. et kvart år tusen før slaget ved Hafsfjord. Tenk om der idag til våre kyster skulde komme et folk med en fremmed religion og kreve landet av oss i kraft av en mer enn årtusen gammel arverett!» (nøiaktig citat av artikkelen).

Så berettes om Balfourdeklarasjonen, i hvilken den engelske regjering uttalte at «den så med velvilje på opprettelsen av et nasjonalt hjemsted for det jødiske folk i Palestina, og vil anvende hele sin innflydelse for at dette mål skal virkeliggjøres. Det må dog være en uttrykkelig forutsetning at det ikke skal skje på bekostning av politiske eller religiøse rettigheter, som idag utøves av andre, ikke-jødiske folk i Palestina.»

Siden 1917 er investert i Palestina ca. 200 mill. kroner, og anlagt store apelsin- og grapefruktplantasjer, kjemiske fabrikker, mekaniske verksteder, oljeraffinerier, etc. Landet huser idag 56 mennesker pr. kvkm. (Norge bare 7!). Det har igjen — ifølge dr. Mohr — hatt bitre stridigheter, særlig mellom arabere og jøder, tilfølge, og engang ifjor foreslo en kgl. britisk kommisjon at landet skulde tredeles, et forslag som dog ennå ikke er blitt til virkelighet på grunn av den motstand det har avstedkommet innen jødiske og arabiske kretser.

Tilslutt skriver dr. Mohr: «Idag teller jødene litt over 26 % av Palestinas hele befolkning. Meget vann vil sikkert ennå måtte rinne i havet forinnen Salomos kongedømme kan gjenop-

rettes i et rent jødisk Palestina. — Om det da noensinne skjer.»

Den 4. juni inneholder Aftenposten en lang artikkel med illustrasjoner av dr. David Abrahamsen om «Jødene i Norden». Billedene omfatter synagogene i Trondheim og i Oslo, det jødiske barnehjem i Industrig. samt parti fra den jødiske gravlund på Hølsfyr i Ø. Aker. Artikkelen gir et kort snitt gjennom vårt folks historie ned gjennom tidende — i Norden. Den første forbindelse mellom jøder og de nordiske folk kan føres så langt tilbake som til år 800, da jødiske kjøbmenn fra Middelhavsegene dro på langfart. Det kan da ha gitt de nordiske innbyggere impulser til også å reise utenriks for selv å hente hjem de sjeldne produkter. Vikingtogene falt jo også på denne tid — sammen med chazarernes handelsvirke i Norden. Videre fortelles at jødene overalt i Europa i de senere århundrer i middelalderen blev utelukket fra handelen; det er hanseaterne, som strekker sine kraftige fangarmer over hele Norden. (Hanseaterne var ikke jøder, som det så ofte påstås fra uvitende hold.)

Dr. Abrahamsen beretter så om innvandringen av jøder til de nordiske land, fra vesterlandene til Danmark og Sverige — og videre til Norge fra Østen, Russland og Polen. I 1920 var der ialt 16000 jøder i de nordiske land, ca. 1 % av verdens samlede jødiske befolkning. — Tilslutt omtaler han den likhet som nyere kildeforskere har kunnet påvise mellom den kristne og den jødiske lære i de første par århundrer. Det er først ved de store kirkemøter i Nikea og i Konstantinopel at et tydelig skille inntre. Gjennom kristenlommen går der tydelige jødiske drag. De ti bud, som alltid har dannet kjernen i samfundslivet, grunnlaget som muliggjør sosialt liv mellom menneskene. Motstykker til jødisk moral finner vi igjen i den nordiske, her uttrykt i den norske kodex Kongespeilet. Forbindelsen mellom jødisk og nordisk moral er således klar. —

Aftenposten for 4. juli inneholder en artikkel av dr. David Abrahamsen: «Det frie individ», i hvilken han påpeker hvorledes det frie individ både i den nazistiske som i den kommunistiske stat etterhånden utslettes; istedet oppstår massen, horden.

Overingeniør H. J. Borchgrevink skriver i Dagbladet for 27/8 i omtalen av F. W. Putzgers Historischer Schulatlas at denne er av enkelte skoler anbefalt elevene til bruk i gymnasiet. Men kartet over Mellem-europa er for-

synt med uriktige angivelser (propaganda mot Frankrike). — «I norske skoler har et slikt atlas ingen berettigelse,» skriver Borchgrevink.

I en redaksjonsartikkel i det konservative studentblad «Minerva» finner vi i 17. mai-nummeret: «Hvor lenge skal vi nordmenn rase mot fornuffen? — Slå ring om 17. mai og kast forræderne på porten!» — Og derfor må vi nu se til å bli enige, og alle smålige hensyn og unødige friksjoner må skyves i bakgrunnen. Men det kan ikke skje uten at vi kvitter oss med dem, som sår splittelsens sæd iblandt oss. Alle de som priser jødeforfølgelsene i Tyskland, alle de som hylder rettsløsheten i Russland, alle de som gjør Norge til part i dragkampen mellom stormaktene, de må uskadeliggjøres, for de er forrædere mot sine landsfeller! — Til det trenger vi ingen fysisk vold, vi knuser dem best best å overse dem helt, ved å tie dem ihjel, ved helt å ignorere deres hesblesende propaganda.

I et referat fra S.J.U.F.'s kongress i Nya Dagligst Allehanda den 5. juli — om stevnet i Veda — gjengis to utmerkede bilder. Ett av dem med underskriften «svensk-norsk-finsk-dansk bukett i solskenet» viser oss fire skjønne ungdommer; vi gjenkjenner frk. Rut Oppenheim, Kjøbenhavn og frk. Sonja Ulmann, Moss. — Det annet bilde er tatt inne i sports hjemmet — under en lunsj. Vi bemerker i farten frk. Sonja Meyer, Trondheim og Samuel Levinsohn, Oslo.

I tidsskriftet for «Årsforeningarna» skriver 50-årsjubilanten Hirsch Nissalowitz, Stockholm i anledning av sin fødselsdag den 19/8: «Några reflektioner om freds och krigsproblem».

I en artikkel i Dagbladet nylig optar E. Frymstad religionsundervisningen til drøftelse. — O. P. Minsås gir 26/8 («Religion og skoler») herr Frøystad det rette tilsvaret. Vi gjengir her av artikkelen:

«Bortsett fra de mange alvorlige misforståelser, hr. Frøystad gjør sig skyldig i m. h. t. den bibelske overlevering som jeg nedenfor skal vise, og som man — iallfall til en viss grad — må

tilskrive mangler ved religionsundervisningen, er der et par ting i hans artikkel, som jeg tror fortjener oppmerksomhet, og som jeg tillater mig å peke på:

1. Det stereotype bibelske stoff barna innpodes med uten kommentar, og som i det minste for større barn — må fortone sig som eventyr og skape sjelelige konflikter når de blir eldre. Hr. Frøystad har sikkert rett i, at det hele bør sees i lys av det tidshistoriske miljø for å forståes riktig. Men dette er ikke så enkelt som hr. Frøystad gjør det. Således når han taler om ofringer, den nordiske blotning. Her sammenligner han f. eks. Jeftas ofring av sin datter til Gud med at Håkon Jarl blotet sin sønn. Han vet altså ikke, som det tydelig fremgår av teksten, at det bare var sin datters frihet til å inngå ekteskap og dermed forplante hans slekt, han ofret. (Domm. 11: 37—40). Et offer sværere enn livet for én jøde. Ovenkjøpet heter det i vers 39: «Så blev det en skikk i Israel.» At dette er så, finner man mange eksempler på i Bibelen. Samuels mor ofret på denne måten sin sønn, før hun ennå visste om hun skulde undfange. Og både Johannes døperen og Jesus var på samme måte viet Gud fra morsliv av. Like så Samson o. fl. Slike innvidde kaltes nazareere og var undergitt særlige regler. Det hadde altså ingenting med hedenskap eller barbari å gjøre.

Hr. Frøystad mener også, at det ingen vesensforskjell var på jødene og de gamle nordboeres respektive baby-loniernes religion, og at de første var likeså fullt hedninger som de siste. Hvis han bare hadde tenkt sig litt om, vilde han sikkert allikevel funnet en vesentlig forskjell: Jødene dyrket bare én gud — over tusen år før Sokrates, hedningene hadde et helt pantheon. Jødene historie begynner nettop med å markere denne motsetningen: Deres stamfar Abraham brøt med pantheismen og dens utskielser og drog ut til et fremmed land, fra hele sin slekt, for å kunne tjene den ene sanne gud, som hadde åpenbart sig for ham, og som hele den bibelske overlevering er et så enestående vidnesbyrd om. Hans «ofring» av sin eneste sønn er en sublim og gripende fortelling om hvordan det gamle og nye strides i hans sinn, om hvordan den nye tro prøves og består prøven. Å si, at jødene forfedre

— således som Abraham og Jefta, var hedninger er således en temmelig overfladisk og helt uhistorisk påstand. Dessuten viser det, at man ikke vet hvad ordet hedning betyr. Vi legger forresten en annen betydning i det enn den opprinnelige. Ordet er avledet av det greske ethnos (hvorav ordet etnologi) som betyr: en rase (som de der har samme skikker), d. e. en stamme, spesielt en fremmed (nasjon el. folk). Det jødiske (hebraiske) ord for det samme er go'ee, flt. Gojijim. Det sier altså bare rett og slett, at jødene er et fra andre nasjoner og stammer adskilt folk. Det bekrefter Bibelens lære om Israel som et utvalgt eiendomsfolk. At de var det beviser hele deres historie, som nettop påpekt. Opprinnelig har ordet altså ikke hatt den inferiøse betydning som det har fått hos oss.»

Morgenposten for 28. mai inneholder et referat av student Israel Jacobowitz' tale ved Wergelands grav 17. mai. Referatet er ledsaget av et stort foto, tatt i det øieblikk taleren bekranset graven.

Skibsreder Dannevig's artikler i dagspressen i mars. «Jødene» blev også avtykt i Hatikwoh; i Tidens Tegn for 24. mars tar hr. Jon A. Hielm avstand fra Dannevig's inderat: «Sannheten er den at det er nettop den intellektuelle jøde — særlig på økonomiens område — som har skapt jødeproblemet, og vi vil av den grunn ha oss frabedt noen innvandring, som kan skape konflikter av noen art for oss. Vi er ikke i den stilling økonomisk som militært at vi kan gjøre Oslo om til en anti-hitlersk eller anti-stalinsk propaganda-central. For det vilde være resultatet av en endring i vår innvandringspolitikk. —

Dagbladets ledere i uken 11.—17. november bar titlene: «Pogromer», «Mennesker», «Pekreftelsen», «Verdens kor», og i alle tas skarpt avstand fra naziregimets jødeforfølgelser. En tidl. tyskvønn, Hans Bogen skriver i Dagbladet for 15. november: «Det kan aldri gjøres godt igjen», og dagen etter skriver cand. cecon Per Vogt om «Den nye forretningsmoral» med henblikk på den tyske riksstyrelsens beslaglegging av de tyske jøders assuranter:

KOSCHER SEPE til kjøkkenbruk

PRIS: 60 øre for store stykker og 40 øre for mindre stykker

Henvendelse: HATIKWOH'S eksp., Grønland 26

«Hvad mener en forretningsmann om denne nye form for forsikringsvirksomhet? Vil han kalle det simpelt tyveri eller forsikringssvindler?»

Også Aftenposten tar i flere ledere avstand fra terroren i Tyskland. «Mørk dag for civilisasjonen», «Synagogene brenner», «Følgesel» heter det bl. a.: «Vi har forsøkt å finne frem de forklaringer som er mulige til det som er skjedd, men undskyldninger kan vi ikke finne. Det eneste lyspunkt er at de nazistiske myndigheter til en viss grad fralegger sig ansvaret og dermed tilkjennegir en smule forferdelse over resultatene i opphisselseskampanjen. Men det strekker dårlig til i dette tilfelle.»

I «Et hjem for jødene» behandler dr. Anton Mohr i Aftenposten for 24. november de mange forslag som er fremkommet i den senere tid for å skaffe jødene, især de forfulgte og landflyktige et nytt hjem, et varig hjemsted. Han skriver bl. a.: «De forfølgelser som jødene i den senere tid har vært gjenstand for i en rekke central-europeiske land, turde være uten sidestykke i historien. Sant nok, det jødiske folk har også mangfoldige ganger tidligere vært forfulgt og antagelig opp gjennom seklene båret en større sum av lidelser enn noe annet folk i verden. Men slike forfølgelser har dog alltid tidligere hatt en mere tilfeldig karakter, og har manglet den systematiske, en kunne nesten fristes til å si vitenskapelige grusomhet hvormed de idag iverksettes. Dette at man ved hjelp av folkeregistre og fødselsattester omhyggelig efterspører tilværelsen av hver en dråpe jødisk blod» flere generasjoner tilbake for derefter å berøve de således mer-

kede individer praktisk talt all deres eiendom, og enhver fremtidig eksistensmulighet, det er et helt nytt fenomen. Vår egen grusomhet samtidig har her reist sig monument som kommende slekter neppe vil misunne oss.»

Rektor Hans Lødrup offentliggjør i dagspressen den 19. november et forslag: «Hjelp jødene», og konkluderer i fire punkter med at hjelpen må organiseres, særlig gjennom en hovedkomite i Oslo. — Rektor Lødiups forslag gikk dog nærmest ubemerket hen.

Aftenpostens kronikk for 25. november er en artikkel av C. W. Rubenson (den kjente tidebestiger) om «Tysk mentalitet».

Også «Amb'e-saken» i Oslo (se annetsteds i Hatikwoh) omtales av dagspressens redaksjonelle ledere. Morgenbladet anbefaler at Statens utrykningspoliti tar sig av plakatiseringene; Dagbladet kaller for øverne for «Giftblandere» som med idiotiske plakater forsøker opphisselse mot jøder.

«Flyktningene og vi» er titlen på en interessant artikkel av Sverre Arstad i Morgenbladet den 9. desember. Arstad behandler problemet slik som det i den senere tid har utviklet sig. Han nevner at av de nordiske land har Norge og Finland forsøkt å slippe minst mulig flyktninger inn i landet. Begrunnelsen har vært den at begge land teller relativt få individer, og er små og fattige nasjoner, som selv i mange distrikter har elendighet nok og dertil et nesten kronisk arbeidsproblem. Myndighetenes stilling overfor flyktningsproblemet har derfor vært preget av forsik-

tighet. — Sverige og Danmark har imidlertid vært mer velvillig stillet overfor emigrantene. Nu arbeides der i England og England og i andre storstater med å skaffe jødene et hjemsted. Australia og Canada har erklært sig villig til å ta imot endel, men også andre stater av det britiske imperium vil ta imot flyktninger. Det gjelder Nord-Rhodesia, Nysea'and, Tanganika, Kenya og British Gyana. Særlig i det siste land vil nybyggere være velkommen, da landet er altfor tynt befolket.

Aftenpostens lødagsdel for 17. desember har en artikkel av orientforskeren Georg W. Sejersted: «Jødernes første glimt av Kanaans land» — med illustrasjoner. Sejersted har nylig vært i Palestina på et forøvrig farefullt tokt bl. a.: på Sinaj-halvøen, m. m. — Han besøkte også arabergrupper, bander og beduiner-høvdinger. I sin artikkel i Aftenposten skriver han til slutt:

«I de old-arabiske riker var religion og nasjon uadskillelige. Hvis ikke jødene hadde sin nasjonalreligion, vilde folket forlengst ha vært forsvunnet. Men deres nasjonale Gud erstattet dem deres fedreland under deres senere lange landflyktighet.»

«Kristelig Dagblad» opfordret også danske kristne å yde bidrag til Tysklands jøder, og åpnet i dette øiemed en innsamling. — De innkomne midler vil bli disponert av den dansk-jødiske hjelpekomite, kvekernes internasjonale komite og lederne av det danske hjelpearbeid blandt ikke-ariske kristne.

OSKAR WOLFSBERG:
Zur Zeit- und Geistesgeschichte des Judentums.

Verlag Die Gestaltung, Zürich.

De fleste norske jøder har vel aldri hørt dr. Oskar Wolfsbergs navn. Men i Tyskland var han meget kjent både som læge og som videnskapelig forsker, og ikke minst som en nasjonal-religiøs personlighet og førerskikkelse om hvem spesielt den zionistisk-misrachistiske ungdom grupperte sig. Som sådan hører han til den utvalgte krets N. A. Nobel, Buber og Rosenzweig, hvis betydning for det jødiske åndsliv ennå ikke er vurdert tilstrekkelig. — Siden 1933 bor Wolfsberg i Palestina og spiller der en ikke mindre betydelig rolle. Hans ypperlige hebraiske stil har her sikkert også hatt sin store betydning.

Wolfsberg og hans bok dokumenterer en immens jødisk og verdslig almindannelse. Hans filosofiske utstyr stammer både fra jødiske og fra moderne arsener.

Den foreliggende bok — som av forfatteren er viet sin fars og sin venn Chaim Nachman Bialiks minne — gjør i vår rotløse og rastløse tid et viktig forsøk på å forklare den jødiske nutid i sitt indre avløp som et produkt av en rekke åndshistoriske fenomener. På denne måte blir historie til skjebne. Forfatteren mener selv om sin bok at den fremtrer som et speilbillede av en vulkanartig tid, som han vil hjelpe oss å forstå. — Nu da vier forferdede vidner til en uhyre ødeleggende eksplosjon av denne tidens vulkan, trenger vi i vår rådløshet dobbelt til forklaring, forståelse og veiledning. Boken har — vi finner kun dette forslitte begrep — sin misjon i denne tid, en sosial-etisk misjon.

Den lærer oss: Historiske linjer kan overskjæres og brytes, et ytre avløp kan begrenses ved et vendepunkt, idet man er nødt til å sette en sluttstrek — som 1492 i Spania og 1938 i Tyskland — men det åndshistoriske fortsettes og forplantes og lever videre under nye tilværelsesformer og -betingelser, som den sefardiske kulturfaktor i Holland, Nord-Tyskland, Danmark og de balkanske og levantinske steder. — Det åndelige er det substansielle, det vesentlige og varige.

I denne erkjennelse ligger både trøst og håp. — Det verdifulle i den tyske jødedoms åndshistorie vil ikke gå tilgrunne. —

Det er vanskelig å gi en kortfattet oversikt over bokens hovedinnhold og dette henger sammen med dens tanke-rikdom og autorenns lærdom. Disse sympatiske egenskaper fører nemlig forfatteren til digresjoner som ikke sjelden blir til egne avhandlinger. Således inneholder kapitlet om Chassidismen et eget «mellemkapitel» om problemet: menneskets Guds nærhet og chassidismen. Riktignok åndrikt og praktfullt, men på denne måte blir boken nok litt uensartet og oppstykket.

Med det riktige syn for kildene for den jødiske nutidsutvikling begynner Wolfsberg sin fremstilling med Oplysningens tidsalder (Mendelsohn) og gir oss en fullkommen og klassisk oversikt over den gamle Haskalah. Han behandler med samme kjærlighet både chassidismen og Mithnagdismen. Og til tross for sin egen utpreget nasjonal-religiøse innstilling behandler han alle retninger, reform og ortodoksi, assimilasjon og nasjonalisme fullkommen objektiv med den ærlige vilje å skrive «sine ira et studio». — Men hans bok er et bidrag til jødisk opstigning til høieste trin: å gjenreise verden i Guds kongedømme.

Rabb. J. Samuel.

Judentum und Musik.

Jødernes innsats i musikklivet gjennom tidene har vært stor, og man kan blandt eksekutører og komponister treffe navner som har en kjent og god klang.

I Det tredje rike har selvfølgelig disse navn en meget dårlig klang, ja man kan vel si at det lukter av dem på lang vei. De herrer nazister er nu engang blitt opplært til det. Men at selve musikken og dens utøvere skulde bli trukket inn i den politiske kamp i den grad som nu i Tyskland hadde vel ingen drømt om. Med samme grundighet som ellers går nazistene frem for å ramme musikkens ikke-ariere. At tyskerne selv under denne ulike kamp må bli de skadelidende er sikkert nok, for som forholdene nu har utviklet sig er det på tusenvis av navn som er boikottet, og blandt dem komponister og eksekutører som selv Det

tredje rike vanskelig kan undvære. For å nevne et par: Emmerich Kalmán, Czardasfyrstinnens komponist og Fritz Kreisler, den berømte fiolinist, hvis komposisjoner er like kjent som han selv.

Denne litt omstendelige innledning til en bok som jeg forleden kom over og hvis tittel er: Judentum und Musik (Jødedom og musikk). Det er nærmest et leksikon hvor alle jødiske musikere er nevnt med tørre tall. Det er en oppslagsbok for de nazistiske lesere. Dens over 300 sider er fylt med navn som overalt i verden er æret og aktet, undtatt i Det tredje rike. En almindelig publikummer der behøver altså ikke å være i tvil om hvem som skal boikottes, det er bare å slå opp i leksikonet. Som «Der Deutsche Verwaltungsbearbeiter» Berlin, skriver om boken: Vi må studere leksikonet omhyggelig og gjennom innsending av beretninger gjøre det ennå bedre. For et musikalsk jøde-abc er oss tyskere likeså uundværlig som for eksempel «Handbuch der Judenfragen».

På den annen side gir leksikonet oss et overveldende inntrykk av jødernes innsats i musikkverdenen som nok vil bli verdsatt etter fortjeneste utenfor Tyskland. Forsåvidt er leksikonet ikke uten interesse.

Jacob Lankelinsky.

Synagoger i Tel Awiw.

Der finnes i Tel Awiw 120 synagoger foruten en rekke bedehus og «minjanim», hvor bønn forrettes bare om sabbaten og helligdagene. Halvparten av nevnte synagoger befinner sig i egne bygninger eller barakker tilhørende kommunen eller nasjonalfondet (Keren Kajemeth). Antallet av synagoge-plasser er ca. 35.000. I ca. 55 synagoger møtes daglig ca. 7000 mennesker til felles bønn. Forøvrig er synagogene om sabbaten optatt med ca. 3/4 av samtlige plasser. På andre høie helligdager er alle synagoger helt overfylt. Det er mest voksne mennesker, som ferdes i synagogen, arbeidere og kjøpmenn.

Antallet av tjenestemenn (rabbine-re, kantorer) er relativt få, ca. 250 personer incl. familier. Deres avlønninger er små, gjennomsnittslønnen er ca. kr. 100.00 til kr. 140.00 pr. mnd.

Kristiania Folkebank

Nytt i vest 1 — Oslo

Aktiekapital kr. 3.200.000,—
Reserver kr. 3.557.000,—

Bennetts Reisebureau

utsteder jernbane- og dampskipsbilletter til originalpris.

Telefoner: Centralbord 27050
Karl Johansgt. 35 - Oslo

A. J. KORITZINSKY & CO.

URMAKERFORRETNING

ETABL. 1885

Dronningensgt. 40, Oslo
(Doblouggården) Tlf. 31111

Stort utvalg i herre- og dameure. — Lave priser.

FORENINGSLIV

OSLO.

Jødisk Ungdomsforening

holdt møte den 17. nov. hvor ca. 50 medlemmer var tilstede. Aftenens foredragsholder, dr. Schwartz talte om flyktningproblemet og påviste hvorledes stillingen nu var høist preker på grunn av de forskjellige politiske holdninger i mange land. — I diskusjonen deltok bl. a. dr. P. Bernstein, stud. I. Jacobowitz, Isrl. Levin, m. fl.

*

Jødisk Hjelpeforening

store emigranttaften i Handelsstanden kunde etter mange vidervedigheter endelig gå av stabelen den 27. november og blev i alle deler en mektig suksess. Tilslutningen kunde registreres som ny rekord, idet ca. 450 personer var tilstede. Og det var sikkert ikke mer enn én mening om programets kvalitet. Festen åpnet med en vakker velkomsttale av Marcus Levin, hvorefter arkitekt Odd Nansen grep den tallrike forsamling ved sin varme og dyppfulte tale om flyktningproblemet. Vi er ikke egentlig bortskjemt når det gjelder «takketalere» i våre foreninger og Marcus Levin skal ha takk for det glimrende eksempel han viste. Hans ypperlig fremførte takk til Odd Nansen kan stå som et mønster for hvordan en konsis takk skal fremføres.

Blandt de opptredende emigranter var journalist Robert Peiper forestillingens store midtpunkt — både som forfatter til det meste av stoffet og som skuespiller. Blandt de øvrige fremhever vi særlig Weiss, Bauminger, Bøhm og Felix samt ikke å forglemme Max Lefko som hadde en strålende aften som konferansier, skuespiller, musikalsk leder og utøver av et par praktfulle musikknummer.

Der var stor stemning — og hele det gode arrangementet virket som utmerket propaganda for den store sak. Festen gav et solid overskudd og gerådarrangementskomiteen til stor ære.

H.

*

Norsk Zionistforening

holdt møte mandag 12. desember i Håndverkeren med dr. Werner Bloch som foredragsholder. Aftenen var innledningen til den zionistiske propagandauke. Dr. Bloch gikk sterkt inn på situasjonen i Mellem-Europa, og mente at jødene aldri lærte av sin

historie. Det som skjer idag har hendt mange ganger tidligere, men før stod alltid noen land åpne, hvor jødene kunde vandre hen. Derfor er situasjonen nu så meget mere tragisk. Vi hadde en chance i Palestinamandatet, men jødene vilde like etter verdenskrigen ikke emigrere til Erez. Hvor meget sterkere hadde vi ikke stått idag, om innvandringen hadde vært like sterk i årene fra 1922—33 som i de siste fem år.

Dr. Bloch imøtegikk den dessverre meget utbredte opfatning om de farlige tilstander i Erez idag. Man glemmer at ikke en eneste koloni er oppgitt p. g. a. terrorismen. De overfall som idag skjer på jøder er alle sammen mot enkeltpersoner som ferdes på landevei eller avsidesliggende marker. Det daglige liv går sin gang, hver dag bygges det videre på det byggverk som kanskje også engang blir det eneste Skandinaviens jøder har å holde sig til. — Formannens takket i varme ord foredragsholderen.

Til slutt talte Aron Grusd på vegne av Keren Hajessod.

Møtet var besøkt av ca. 90 personer. **Ako.**

*

Norsk Zionistforening og K.K.L.

arrangerte den 18. desember barnas Chanukka-fest i Uranienborgvn. 11. Programmet, som var prisverdig kort bød på prolog av Celia Century, hvorefter Chanukkalykene tendtes ved Alf Goldwasser. Så sang man unisont «Moas zur» og «Hatikwoh.» — Derpå optrådte «en levende lysestake», idet hvert av de åtte barn fremsa et vakker litet dikt, knikset eller bukket pent for publikum, og slukket lyset til slutt. Alle dikt var for anledningen forfattet av rabbiner Jul. Samuel. De åtte barn var: Kate Lasnik, Ahren Gordon, Alf Goldwasser, Ivar Paiking, Steinar Plesansky og Jul. Sangwill samt Wienerbarna Ruth Tennenhaus, Ilse Lazar og Johan Reiss. De tre sistnevnte viste tydelig at de i løpet av den korte tid de har vært i Oslo taler et relativt godt norsk. — Endel jenter og gutter sang så en jødisk folkevis, «Makkalath nagnim», hvorpå Dagfinn Bernstein leste epilogen til slutt.

En masse onger overvar festen, sterkt sekundert av de voksne, og med

lek, ringdans, poleneser (in legio) samt servering av sjokolader og kaker og utdeling av godteposer (den tradisjonelle chanukka-gave fra Det Mosaiske Trossamfund i Oslo) sluttet chanukkafesten anno 5699 — kl. 19.

Anita.

*

Norsk Zionistforening

holdt chanukkafest søndag 18. desember i Det Norske Studentersamfund. Tilstelningen sluttet av foreningens propagandauke som var satt igang under parolen «Palestina som løsning av det jødiske flyktningproblemet.»

Det var møtt frem ca. 120 mennesker, en eiendommelig blanding av sprudlende glad vitende ungdom og bekymrede zionister med Englands siste svar i lommen.

Aftenens program var langt, men godt. Først leste den unge Rakel Feinberg en prolog, og var mere smilende vennlig enn prologen. Etter unison sang av «Moas zur» (hvorfor ikke Hatikwoh?) kom rabbiner Samuel med noen nye tanker som kanskje kunde ha betydning. Rabbineren viste at makkabeerne var særlig skikket for sin gjerning fordi de var bønder. De var nemlig knyttet til Palestinas jord og derfor vel egnet til å forsvare landet og dets kultur. Først når man eier jorden kan man tenke på å rense templet, og først når jødene eier Palestina kan de for alvor tenke på å spre jødisk ånd, da først kan de sette jødedommens lys i vinduet ut mot verden. Foreløbig må de spre kunnskap blandt sig selv. Rabbineren endte sin tale med et varmt håp om det nye Zion.

Derefter fremstod arkitekt Odd Nansen med tale om Palestina og det jødiske flyktningproblemet. Arkitekt Nansen taler alltid jødernes sak med inderlig følelse og ukuelig kraft. Jødernes ulykke arter sig som en makaber forestilling i sin monotone redsel. Jødernes sak tvinger sig inn på alle som eier fnugg av følelse. Den måte tyskerne behandler sine egne jødiske borgere på, viser at de ikke er skikket til å styre en kolonibefolkning.

Viktigst for løsningen av jødespørsmålet er Palestina. Statistikken viser at kolonisasjonen er en suksess. Det er tydelig at jødene er dyktige jordbrukere. Araberne har lært av jødene og fått hjelp. Under gode forhold kan Palestina kanskje gi plass til millioner nye innbyggere, men allikevel er ikke Palestina nok, zionismen må få parallelle bevegelser.

Talen blev fulgt av forsamlingens sterke og langvarige bifall.

Neste taler var dr. Werner Bloch fra Palestina som håpet at jødene ikke vilde skuffe Nansen. «Det gle-

der jødene mere når en ikke-jøde taler vel om dem enn når en jøde gjør det.»

Til slutt ga Ernst Glaser akkompagnert av Kari Årvold Glaser en konsert. Publikum var forbausende lydhørt og særlig efter en spansk dans som ga konsertmesteren anledning til å vise flere sider av sin nær sagt fullkomne teknikk, var det som om applausen ingen ende vilde ta.

Hele programmet blev avviklet under dyktig ledelse av rabbiner Samuel, men hvor var formannen?

b.

*

WIZO'S

SIMCHAS-THORA MØTE DEN 18/10 blev meget vellykket og besøkt av ca. 30 damer. På grunn av møtets spesielle karakter hadde man også opfordret herrerne å møte frem, men da enkelte få tittet inn ved 21-tiden og fikk øie på den store dameflokk, trakk de sig hurtigst tilbake. Den eneste som holdt stand var aftenens foredragsholder, ingeniør Franz Bial.

Før foredraget rettet formannen en inntrengende appell til alle tilstedeværende om å yde en ekstra skjerv i anledning av de vanskelige forhold i Erez-Israel, og hadde den glede å få nnsamlet 20 kroner til dette spesielle formål foruten andre gaver, som blev ydet. All honnør for medlemmenes lydhørhet og gode hjertelag!

Derefter holdt ingeniør Bial tilhørerne fengslet i en stiv klokke time med sitt interessante foredrag om «Jøder i Persia». Dessverre var det ikke så opmuntrende hvad vi fikk høre om våre trosfeller i dette fjerne land, hvor vestens civilasjon og kultur ennu ikke er ført igjennem. Jødene i Persia lever som perserne, det fikk vi adskillige eksempler på.

Efter foredraget fulgte en oplesning av den begavede unge Ester Men-

del, og det blev sent før møtet kunde avsluttes.

Det må også nevnes, at det blev referert et kort presseutdrag, utarbeidet av viseformannen fru Hersson, og i dennes fravær oplest av sekretæren.

Møtet 1. november var viet M. M. Ussischkin i anledning av dennes nylig feirede 75-årsdag, og vi fikk et foredrag om denne store zionist av herr J. Jacobsen, som ga oss et innblikk i den store manns liv og gjerning. Herr Jacobsens opfordring om å innskrive Ussischkin i den «Gyldne Bok» blev efterfulgt av alle tilstedeværende. — Efter foredraget holdtes pressereferat av fru H. Scelofsky, og derefter fulgte en diskusjon om, hvordan man kan skaffe sig mere jødiske kunnskaper, som formannen besvarte og imøtegikk.

WIZO'S møte den 15. novbr. var som vanlig godt besøkt og aftenen fikk sitt spesielle preg av det foredrag, som o.r.sakf. Leo Hershön holdt om «Palestina av idag» og som ga fyldige og interessante opplysninger om, hvilket gigantisk arbeide der er nedlagt av alle i landet for at dette kan fremvise de storartede resultater på så godt som alle områder efter en rivende utvikling. —

Medlemmene var meget begeistret for det fyldige, tankevekkende foredrag. — Før dette lestes pressereferat ved fru Fischel.

Efter foredraget samledes man til en kopp the, som alltid er velkommen.

Til møtet den 29. novbr. var ingen foredragsholder, men derimot et ypperlig, meget omfattende pressereferat ved frøken Karpol, som påhørtes med stor oppmerksomhet. — Før dette var der oplesning ved sekretæren om «Innførsel i Zionismen» — en rekke foredrag, som påbegyntes foregående møte og som medlemmene synes å sette pris på. Efter oplesningen kom et fingert interview mellem en dame, som var helt ukjent med hvad WIZO betyr for kvinnene, og en som kunde opplyse om dette, og på denne måte fikk medlemmene vite en hel del om dette spørsmål.

Heg.

TRONDHEIM.

Det Mosaiske Trossamfund holdt menighetsmøte den 13. november. Tilstede ca. 30 medlemmer. Fung. formann i styret, kjøbmann Isidor Isaksen ledet møtet, og holdt først en minnetale over de mange medlemmer (ialt 5) deribl. styreformannen doktor R. Dworsky som siden menighetsmøtet ifjor var avgått ved døden. Talen blev påhørt stående. Dernest omtalte han de sørgelige be-

givenheter fra pogromene og forfølsene i Tyskland.

Referat fra siste menighetsmøte blev oplest og vedtatt. — Til møtets sekretær valgtes Leopold Levin (Orkanger).

Årsberetningen (fra 14/10-37—13/10 1938) våiste at trossamfundet består av 70 kontingentbetalende medlemmer (ialt er 220 personer medlemmer av menigheten). I årets løp er født 2 piker, 1 vielse har funnet sted, mens 5 medlemmer er døde. Regnskapet viser en kontingentutligning av kr. 7097.—, mens inntekten ved gaver, plassavgifter etc. er kr. 4200.— og inntekt ved kaschruthvesen kr. 1500.—. Av menighetshusets pantegjeld er avbetalt kr. 2000.—, så at denne nu utgjør kr. 55.500.—. Legatene: Lina og Isrl. Paltiels legat er vokset til kr. 6157.00, Leopold Friedmanns legat tilsvarende kr. 614.00 og Thora & Aron Mendelsohns legat kr. 5844.00.

Et forslag om ansettelse av menighetssekretær blev vedtatt. Som sådan ansatte møtet lektor Oskar Mendelsohn.

Til styre valgtes: Isidor Isaksen (formann), Abel Bernstein (nestformann), Aron Mendelsohn (synagoge- og kassavesen), H. Klein (gravlundsvesen) og M. Guttmann (kaschruthvesen). Varamenn blev Heyman Abrahamson og Bernhard Buchmann. Til medlemmer av ligningsnevnden valgtes David Isaksen, W. Klein, Isak Mendelsohn, Josef Klein og Julius Abrahamson. Revisorer: H. Abrahamson og B. Buchmann.

Til medlemmer av en nevnd, som skulde ordne med ominnredningen av første etasje i menighetshuset valgtes Isak Mendelsohn, Bernhard Isaksen og Harry Dworsky.

LL.

*

Den nye styreformann, kjøbmann Isidor Isaksen er født i 1896 i Bergen som sønn av avd. kjøbmann Leonard Isaksen. Herr Isaksen er opvokset i Trondheim, hvor han nu i lengere tid driver en større forretning i ekviperingsbransjen. Siden 1927 er han medlem av menighetens styre. Også byens andre jødiske institusjoner har han vist interesse; inntil ihøst var han i flere år formann for zionistforeningen Herzliah, og forøvrig vært styremedlem i andre foreninger.

*

J. U. F., Trondheim

åpnet sesongen den 29/9 med et meget interessant foredrag av redaksjonssekretær Langhelle: «Europa igår — idag — imorgen», som hadde samlet fullt hus. — Ungdomsforeningens styre er forøvrig gått inn for å få de eldre med og atter gjøre

foreningen til samlingsstedet for byens jøder og centrum for det jødiske liv. — Et fyldig pressereferat var utarbeidet av herr Julius Jacobsohn. — Etter foredraget var der jødisk sang og musikk, og til slutt jødisk allsang som slo meget godt an.

Den 18. oktober arrangertes et vellykket Simchas-Thora-møte med te-servering og foredrag av lektor Oskar Mendelsohn: «Jøden Oskar Levvertin». Pressereferatet var denne gang av herr Phillip Kahn. En del indre anliggender blev behandlet. Også dette møte blev avsluttet med allsang.

I anledning av forbundets utsendte foredragsholder, fil. kand. Friedländer, holdt J.U.F. en godt besøkt diskusjons- og selskapsaften i hotell Phoenix. Friedländer talte om «Judentomen och Tidens Ansikte». Etter foredraget fulgte diskusjon. En del ypperlige lysbilleder fra sommerens ungdomsleir på Veda, blev fremvist. Og så var der dans som fortsatte ut i de små timer i god stemning.

*

Wizogruppen «Kedimah»

arrangerte «frue-aften» den 28. november. Formannen, frk. Beily Abrahamsen, ledet møtet. Pressereferatet lestes av frk. Mirjam Lankelinsky. Aftenens to kåserer var frk. Asne Kahn: «Om Nansenhjelp» og «Om Wizo og zionismen» ved frk. Edith Bekker. — Videre holdt lektor Graff Holmen foredrag «Reiseinntrykk fra Mellemeuropa». Tilslutt var der servering av te og cakes.

Munken.

*

Zionistforeningen «Herzlia»

holdt generalforsamling den 17. november i menighetshuset, hvor ca. 40 medlemmer var møtt frem. Formannen, I. Isaksen ledet møtet. Etterat regnskap og beretning var vedtatt — uten debatt, fikk aftenens foredragsholder, forstander A. J. Jacobsohn ordet. Han talte om «Situasjonen i Zrez Israel — idag».

Under valgene erklærte formannen at han på grunn av andre gjøremål ikke kunne motta gjenvalg. Til ny formann valgtes Mendel Klein, og til øvrige medlemmer av styret Abel Bernstein, Isak Mendelsohn, Lilly Schidorsky og Lea Levin. — Revisor: Rudolf Isaksen.

Mike.

*

KEREN KAJEMETH I TRONDHEIM. Innsamlinger:

David Kahns bryllup .....kr. 135.00
Moritz Kleins bryllup .... « 51.50
J. U. F.s studiesirkel ..... « 14.10

Innsamlet på bøsseene:

H. Fischer, Kristiansund ..kr. 12.52
Granstein, do. .... « 10.30

A. Borochstein, Kr.sund ... «	5.10
J. Hirsch, do. .... «	12.90
Fru Hirsch, do. .... «	5.42
D. Caplan, Trondheim .... «	100.00
K. Glick ..... «	28.82
Bernhard Isaksen ..... «	7.57
A. Fischer ..... «	5.11
Fru Klein ..... «	3.00
Fru Bermann ..... «	9.00
Fru Buchmann ..... «	10.00
Herman Schidorsky ..... «	8.25
Fru Bodd ..... «	6.00
Moses Kahn ..... «	2.75
H. Klein ..... «	11.11
A. Bernstein ..... «	5.00
A. Mendelsohn ..... «	20.00
W. Klein ..... «	45.00
M. Guttman ..... «	10.00
Isak Lankelinsky ..... «	10.00
S. Mahler ..... «	20.00
Phillip Brandhändler ..... «	16.78
Isidor Isaksen ..... «	10.00
Isak Mendelsohn ..... «	12.00
H. Komissar ..... «	5.00
David Isaksen ..... «	5.00
Herman Buchmann ..... «	5.00
Fru R. Kahn ..... «	13.00

Tilsammen kr. 615.23

Trondheims Zionstforening
Herzliah

Abel L. Bernstein,
formann for K.K.L.

WIENERBARNA I NORGE.

Beretning.

Vi har tidligere i dette blad referert om vår aksjon for å få op jødiske barn fra Wien og våre trosfeller skulde således være vel orientert.

Da vi endelig kunde møte frem for å ta imot de 20 lykkelige som fikk komme op til oss — 20 forkomne små, kunde vi ikke annet enn beklage at vi ikke hadde maktet å hjelpe flere.

Sommeren er nu lengst forbi og barna var kommet sig over all forventning. Igjen stod vi der med en liten flokk barn, men denne gang en liten klynge forventningsfulle, glade små mennesker med tindrende øine — de skulde få bli! Fire av barna, hvis foreldre håpet å kunne ordne med sin utvandring, måtte imidlertid tilbake og var så ulykkelig over det at de bare gråt og gråt, så det var med tungt hjerte at vi lot dem reise. Takket være behjertede menneskers intervensjon, fikk vi altså tilslutt beholde barna heroppe og meddelelsen herom kom samme dag de alle skulde sendes tilbake til Wien. Billetten var løst, kufferten pakket og der stod vi med 16 barn og gode råd var dyre. Da kom Oslos jøder oss imøte på en enestående måte og innen midnatt var 16 barn plasert i de forskjellige hjem foreløbig for 3 uker. Men de måtte bli disse 3 uker og mere uten at Wie-

nerkomiteen kunde øine en utvei til å skaffe disse barn et midlertidig hjem. Da reiste herr Alf Levin til Trondheim for å tale barnas sak. Han dannet et Vel «Wienerbarnas Venner» med lektor Oscar Mendelson som formann og fikk på en eneste kveld reist midler til den første start. Med takknemlighet overfor Trondheims jøder som således hadde vist oss sitt gode hjertelag, gikk vi fortrøstningsfullt igang med vår aksjon her i Oslo, hvor resultatet dessverre ikke blev like strålende denne gang. Ved imøtekommenhet fra Jødisk Barnehjems side, som stilte oss en gratis leilighet, fritt lys og brensel til disposisjon, kunde vi endelig gå igang med oprettelsen av et midlertidig hjem for våre små og den 22. oktober blev så hjemmet for Wienerbarna åpnet i Industrigt. 34.

Vi har vært så heldige å kunne sikre oss fru Nina Hasvold som bestyrerinne og takket være hennes pedagogiske innsikt og gode lag med barn, kan vi allerede idag, efter den korte tid av hennes virke, spore de aller beste resultater. Vi har et lunt lite hjem og en flokk lykkelige og tilfredse barn. Vi vil ikke undlate å nevne Bekledningskomiteen som har ydet et meget godt arbeide og har sørget for at samtlige barn har fått det nødvendige utstyr for vinteren. En særlig takk til denne komiteen!

Vel er vi et av de første land som er kommet ulykkelige jødiske barn tilhjelp på denne måten, men når vi hører at Sverige i disse dager tar op 700 og andre land har gitt tusevis av sådanne barn et nytt tilfluktssted, må vi inderlig beklage at vi jøder i Norge kun har maktet å hjelpe 16. Men heller ikke til disse få har vi midler nok til hjemmets fulle drift. Vi arbeider tungt når det gjelder å skaffe midler og vi må innskrenke oss på alle måter. Vi må derfor på nytt og på det innstendigste be alle våre trosfeller om å yde oss sin støtte, så vi kan beholde de 16 vi har.

Wienerbarnas Venner.

Bidrag kan sendes til:

B. Gordon, Lakkegt. 7.

Leo Herson, Stortingspl. 7.

Alf Levin, Bogstadvm. 8.

M. Meszansky, Ullevollsvn. 14.

*

Herved kvitteres for bidragene
til sommerkolonien:

Morris ..... kr.	10.00
Den Isr. Menighet ..... «	100.00
Reidun Steinfeldt ..... «	10.00
Fru Mogelowsky ..... «	25.00

J. Jelowitz ..... kr.	15.00	Charles Koritzinsky ..... kr.	25.00	Lurje ..... kr.	3.00
Michael Pintzow ..... «	10.00	Syklubb «N. N.» ..... «	11.00	Nils Behak ..... «	5.00
M. Klein ..... «	10.00	Stepla ..... «	20.00	Wainer ..... «	5.00
B. Granstein m. hustru ... «	15.00	Leon Rothschild ..... «	75.00	Raskowitz ..... «	10.00
A. Borochstein m. hustru.. «	15.00	Jac. Meieranowsky ..... «	25.00	Ch. Leimann ..... «	25.00
Fanny Jelowitz ..... «	5.00	P. Steinmann ..... «	5.00	Becker, Skien ..... «	15.00
Robert Levin ..... «	15.00	N. N. .... «	20.00	Josef Benkow ..... «	15.00
Wulf Becker ..... «	5.00	K. Libowitz ..... «	5.00	M. Bersohn, Jevnaker .... «	5.00
Innsamlet i syklubb ..... «	8.00	Plavnick — Steinmann ... «	100.00	Helga Grün ..... «	30.00
Bernhard Bernstein ..... «	65.00	Dr. Paul Bernstein ..... «	10.00	Eva Goldin ..... «	5.00
Louis Benjamin ..... «	50.00	K. Matulsky ..... «	20.00	Dobkes ..... «	5.00
N. N. .... «	20.00	Stowner ..... «	10.00	Nathan Fein ..... «	5.00
Ben. Scheer ..... «	25.00	M. Glott ..... «	300.00	I. Weinberg ..... «	5.00
Bernh. Leimann ..... «	25.00	John Scelofsky ..... «	25.00	Lasnik ..... «	20.00
Leopold Bermann ..... «	20.00	N. N. .... «	10.00	Marcus, Elverum ..... «	35.00
M. Klein, Tromsø ..... «	15.00	W. Meszansky ..... «	50.00	N. N. v/ Ida Berman ..... «	15.00
J. M. .... «	10.00	M. Geller ..... «	50.00	Dr. Abraham Ramson .... «	100.00
Herman Raskow ..... «	10.00	M. Bernstein ..... «	100.00	Ullmann, Moss ..... «	20.00
Henry Nathansohn ..... «	25.00	Henrik Mendelsohn ..... «	100.00	Isak Plesansky ..... «	10.00
Leidersdorff ..... «	5.00	Sam. Fischer ..... «	15.00	De Norske Melkefabrikker. «	50.00
Sigurd i Bristol ..... «	10.00	Jød. Kvinnefor., Tr.heim .. «	100.00	Innsamlet møte 1. septbr. til bekledning ..... «	117.00
«Menorah» ..... «	100.00	Israel Levin ..... «	20.00	Fru Støttum ..... «	15.00
David Bermann ..... «	25.00	Mildred Levin ..... «	50.00	Kurt Antscherl ..... «	10.00
David Dsenselsky ..... «	25.00	I. Fein ..... «	15.00	F. Prager ..... «	50.00
Bernh. Schwarzmann ..... «	100.00	Jaffe ..... «	10.00	Ethel Mesner ..... «	25.00
G. Plesansky ..... «	25.00	H. Koritzinsky ..... «	25.00	N. N. (Herman Mesner) .. «	10.00
Braude/Dsenselsky ..... «	40.00	Isidor Isaksen, Tr.heim ... «	20.00	Det Mos. Trossamfund .. «	200.00
Elias Plavnick ..... «	5.00	Schotland, Kjøllefjord .... «	10.00	Steffensen, Blom ..... «	50.00
Dante ..... «	25.00	Olga Levinson ..... «	5.00	Dr. Abrahamsen ..... «	25.00
N. N. .... «	5.00	Feldmann ..... «	25.00	M. L. Milner ..... «	50.00
Sara Levin, Løkken ..... «	10.00	Sig. Levin ..... «	25.00	Fam. Abrahamsen, Tr.heim «	25.00
S. Selikowitz ..... «	25.00	Ruth og Mona ..... «	25.00	Tannl. Abrahamsen, Tr.h. «	10.00
N. N. .... «	10.00	Bern. Goldberg ..... «	3.00	Fru Benjamin ..... «	25.00
Benno Berger ..... «	100.00	Aron Grusd ..... «	20.00	B. Buchmann, Tr.heim .... «	10.00
Adv. Nathan ..... «	25.00	David Fein ..... «	5.00	Fru Buchmann, Tr.heim .. «	10.00
I. H. Feinsilber ..... «	15.00	Doris Wulff ..... «	5.00	Fru Ester Becker, Tr.heim «	5.00
Sara Koritzinsky ..... «	20.00	D. Goldberg ..... «	5.00	Fru Bermann, Tr.heim ... «	3.00
Century ..... «	50.00	G. Hurwitz ..... «	10.00	Fru Sara Bodd, Tr.heim .. «	5.00
Eiv. Bødtker Næss ..... «	20.00	Pinkowitz ..... «	10.00	Abel Bernstein, Tr.heim .. «	10.00
Sam. Bernstein ..... «	20.00	Sigm. Fein ..... «	15.00	Phil. Brandhändler, Tr.h. «	20.00
Fru E. Feinsilber ..... «	20.00	Ranka og Cecilie ..... «	10.00	D. Caplan, Tr.heim ..... «	50.00
M. Levin ..... «	25.00	Fru Dir. Næss ..... «	10.00	R. D. Tr.heim ..... «	10.00
Fru L. R. .... «	5.00	Vardø v/ R. Ramson ..... «	25.00	A. Fischer, Tr.heim ..... «	5.00
Bernh. Gordon ..... «	50.00	A. Bloch ..... «	36.00	K. Glick ..... «	5.00
Aron Levinson, Elverum .. «	20.00	Innsamlet v/ Morris ..... «	50.00	M. Guttman ..... «	25.00
Rob. og Brita Simann .... «	25.00	M. Meieranowsky ..... «	10.00	Bernh. Isaksen, Tr.heim .. «	20.00
Morten Steinfeldt ..... «	10.00	H. Lewenthal ..... «	3.00	David Isaksen, Tr.heim ... «	10.00
Enkefru Olga Scheer .... «	10.00	Mankowitz ..... «	10.00	Fru R. Isaksen, Tr.h. .... «	3.00
Fru Hanna Scheer ..... «	10.00	Rab. Samuel ..... «	10.00	Jac. Jacobsen, Tr.heim .... «	10.00
Ruben Pintzow ..... «	10.00	M. Leimann ..... «	50.00	P. J., Tr.heim ..... «	5.00
J. Hirsch og frue ..... «	16.00	Dr. Volodarsky ..... «	50.00	J. Jacobsohn, Tr.heim .... «	3.00
H. Fischer ..... «	15.00	Beer ..... «	10.00	Fru Kahn, Tr.heim ..... «	10.00
Marcus Bermann ..... «	15.00	Koklin sen. .... «	5.00	Moses Kahn, Tr.heim .... «	5.00
Dora Jelowitz ..... «	5.00	Fischel ..... «	25.00	H. Klein, Tr.heim ..... «	25.00
Fanny Levin ..... «	10.00	Fru Dr. Holmboe ..... «	50.00	Josef Klein, Tr.heim ..... «	5.00
Frida Becker ..... «	5.00	Nicola Ginsburg ..... «	25.00	Fru Komissar, Tr.heim.... «	10.00
Dr. E. Buchmann ..... «	25.00	v/ Domprosten i Tr.heim . «	137.00	W. Klein, Tr.heim ..... «	10.00
Benno Ramson ..... «	75.00	Fru Seiden, Stockholm ... «	103.00	M. Klein, Tr.heim ..... «	10.00
Steinberg ..... «	50.00	Inns. i St.h. v/ fru Steinm. «	494.05	Ovørl. Koritzinsky, Tr.heim «	50.00
H. Jaschzick ..... «	15.00	Dr. Kirschner ..... «	10.00	I. Lankelinsky, Tr.heim ... «	20.00
Josef Raskow ..... «	20.00	Philipson ..... «	15.00	Lea Levin, Tr.heim ..... «	3.00
Watchmann ..... «	15.00	S. Blomberg ..... «	10.00	Mahler, Tr.heim ..... «	10.00
Leo Hersson ..... «	20.00	Eva Steinfeldt, Ålesund .. «	15.00	A. Mendelsohn, Tr.heim .. «	25.00
I. Laks ..... «	15.00	Tannlæge Dworsky ..... «	50.00	I. Mendelsohn, Tr.heim ... «	50.00
Josef Selikowitz ..... «	20.00	Tannl. Dworsky, påkledn. «	75.00	O. Mendelsohn, Tr.heim .. «	5.00
J. Bodd ..... «	10.00	Sangwill ..... «	10.00	Ida Meier, Tr.heim ..... «	10.00
Herm. Pintzow ..... «	25.00	Ch. Fein ..... «	18.00	Kaja Paltiel, Tr.heim .... «	20.00
Hi. Sellevold ..... «	10.00	I. Goldmann ..... «	10.00		
Fru Mogelowsky ..... «	25.00	Prusko ..... «	25.00		

Fru Steinfeldt, Tr.heim .. kr.	5.00
Dika Savosnick, Tr.heim .. «	5.00
Schidorsky, Tr.heim .. «	5.00
N. N., Tr.heim .. «	5.00
N. N., Tr.heim .. «	2.00
Det Mos. Trossamfund Tr.h. «	50.00
Fru Weinstock .. «	10.00
Fru Londin .. «	10.00
Mogelowsky .. «	5.00
S. Raskowitz .. «	5.00
Inns. hos Steinmann .. «	40.00
Fru Marie Levin, Tr.heim. «	5.00
Frk. Regine Barkan .. «	5.00
Kjellands Fabrikker .. «	10.00
Meier Weinstock .. «	10.00
Søsk. London .. «	15.00
Loddsalg Palestinareisen ifl. spec. 20/11 38 .. «	474.00
Rikka Fein .. «	10.00
Ester Mendelsohn, Tr.heim «	10.00
Josef Meirowitz .. «	15.00
Fru Wikberg .. «	40.00

Kr. 6687.05

Regnskap for Wienerbarnkomiteen 1. juni—1. november 1938.

INNTÆKTER

Bidrag og gaver .. kr.	6163.05
Loddsalg .. «	474.00
Innbetalt i Tr.heim 27/10 «	777.00
Ref. J.U.F.s feriekoloni .. «	930.00
Optatt lån .. «	586.45

kr. 8930.50

UTGIFTER

Reiseomk. Wien/Oslo etc. kr.	3622.43
Husholdn., klær, etc. .... «	2772.34
Lønninger .. «	904.12
Adm. medisin, læge .. «	450.84
Nyanskaffelser, inventar «	718.75
Div. omkostninger .. «	184.02
Forskudd for vinterophold «	153.00

kr. 8930.50

Wienerbarn-komiteen

meddeler at den lykkelige vinner av gevinsten i sommerens utlodning: «En reise til Erez Israel» har skjenket gevinsten tilbake til Wienerbarnkomiteen. Gevinsten er nu tilsalgs; henvendelse skjer til fru Rexie Ramson, tlf. 99455. Billetten Oslo—Halva er gjeldende til og med juni 1939, så komiteen er takknemlig for snarlige forespørsler.

NANSENBYRÅET FIKK NOBEL- PRISEN FOR 1938.

Nobels fredspris for 1938 er av den norske Nobelkomite tildelt Nansenbyrået i Geneve, en beslutning som

er mottatt med stor tilfredshet i vide kretser. Den ansees som en absolutt anerkjennelse av Nansen-arbeidet, til tross for at byrået — etter beslutning av Folkeforbundet — nu skal opphøre, og dets organisasjon overføres til London, hvor en flyktningsskomite vil fortsette det samme arbeide.

Under høitidelige former i Nobel-instituttet blev fredsprisen den 10. desember overrakt rettspresident Michael Hansson, som mottok den på vegne av Nansenbyrået i Geneve. Nobelkomiteens formann, professor Fr. Stang holdt først minnetale over Dronningen og minnet så avdøde professor Nansen og hans hjelpearbeid, som resulterte i Nansenbyrået, og det nu oprettede høikommisariat i London. Han rettet videre en varmfølt takk til dr. Hansson for hans humanitetsarbeid.

Derefter talte dr. Hansson. Vi gjengir her et kort utdrag av talen, med hensyn til jødeproblemet:

Michael Hansson gikk så over til skildre det arbeide som venter det nyoprettede høikommisariat i London og den internasjonale Eviankomite. Den første og overordentlige vanskelige oppgave den får å løse er det tyske flyktningsspørsmål. Det er nylig oplyst at i de senere år har 180,000 tyskere — vesentlig jøder — forlatt Tyskland, men det er enda ca. 700,000 jøder tilbake i landet som bør ut. Dette er imidlertid ikke alt. Animositeten mot jødene sprer sig nu med uhyggelig fart i mange land, spesielt sydover og østover i Europa. I Polen har f. eks. spørsmålet i mange år været brennende, idet ca. 3½ mill. av landets 35 millioner innbyggere tilhører den israelitiske stamme. I det hele tatt kan man regne med at det jødiske problem i Europa omfatter omkring 5 millioner mennesker.

Det blir mer og mer åpenbart at de selv ønsker å komme inn under helt nye forhold, men hvorledes? Palestina er under ingen omstendigheter stort nok til å kunne rumme dette antall, og det er jo av flere grunner et spørsmål om innvandring av jøder i dette land i det hele tatt kan fortsettes i nevneverdig målestokk. For en del av jødernes ledere er tanken om at trosfellene skal vende tilbake til Palestina fremdeles en hellig sak, men mange av dem er også kommet til det resultat at de fortrinnsvis bør søke annetsteds hen. Derfor arbeider de på å finne et land som kunde ansees for deres eget og som etterhånden kunde motta en masseinnvandring av jøder fra Europa, enten i Amerika eller Australia, hvor som helst, bare de kan få være for sig selv. De ønsker å undgå å skape nye

jødeproblemer. Dette vilde, tror jeg, være den ideelle løsning. Jeg håper alle Europas stater eventuelt vil yde sitt bidrag til den. En dag vil det kanskje vise sig at det egentlig er et spørsmål om organisasjon og finansiering. Det vil ta tid, men verden har plass til alle. Problemet vil iallfall med stigende styrke påtvinge sig menneskeheten.

DE NORSKE AKADEMIKERE PROTESTERER MOT RASEFORFØL- GELSENE.

I Det norske Studentersamfund (Oslo) holdtes den 19. november et demonstrasjonsmøte i Losjens store sal, hvor ca. 1000 akademikere var tilstede. Talere var professor Fr. Paasche, arkitekt Odd Nansen og samfundets formann cand. filol. Halvard Lange (dr. Christian Langes sønn).

Følgende resolusjon blev enstemmig vedtatt:

Studenter og akademikere i Oslo, samlet til åpent møte i Det norske Studentersamfund den 19. november 1938 — under inntrykket av de nye oprørende overgrep mot jødene i Tyskland — vender sig mot kamerater og kolleger ved universitetene i alle land og oppfordrer dem til å stri mot rasehat og intoleranse i eget og andre land. Toleranse, respekt for andres mening, hvilken rase de enn tilhører, er en grunnleggende forutsetning for alt akademisk liv.

Vi vender oss samtidig til den norske regjering med en inntrengende henstilling om å gå så langt som overhode mulig i å gi asyl i Norge til mennesker, som blir forfulgt i sitt hjemland for sin rases eller sine meningers skyld, og ber regjeringen fortsette å styrke sin innsats for samarbeid mellom de demokratiske regjeringene for å hjelpe flyktningene.

Til almenheten i Norge retter vi en inntrengende appell om å støtte økonomisk av all evne det private hjelpearbeid for flyktningene, så de som søker tilflukt her i landet kan få den hjelpen de må ha for å leve.

Resolusjonen var på forhånd undertegnet av 11 studenterorganisasjoner samt av følgende professorer:

Lyder Brandrud, Lyder Brun, A. W. Brøgger, Anders Bugge, Ragnar Frisch, Asbjørn Følling, Ellen Gleditsch, Johan Holst, Chr. Ihlen, Oscar Albert Johnsen, Finn Kolle, Leif Kreyberg, Fridtjof Leegård, Knut Liestøl, Otto Lous Mohr, Georg Morgenstjerne, Fredrik Paasche, K. E. Schreiner, Alf Sommerfeldt, Chr. S. Stang, Sverre Steen, Jakob Sverdrup, A. H. Winsnes, Jacob S. Worm-Müller.

Antisemitisme og plakatklistring i Oslo.

Man har tidligere i Oslo — og forøvrig i sommer også i Tønsberg — vært vidne til endel plakatklistringer utenfor forretninger med jødiske innehavere med oppfordring om ikke å kjøpe hos jøder. Tilfellene har imidlertid vært ganske sporadiske og heller ikke blitt nevnt i dagspressen. De nye antisemitiske metoder i Tyskland har dog gjort de hjemlige forhold ganske «lydhøre» med hensyn til forsøk på å omplante nazimetodene hos oss. Nylig blev endel jødiske forretninger i Oslo påklistret plakater med løgnaktig og ophissende innhold. Plakaten viser en ufyselig karikatur av en jøde med følgende inskripsjon: «Dette folk, som alltid har vært en kreftskade, hvor de alltid har slått sig ned. Hjelp oss å stanse strømmen, hindre at Norge blir Europas søppelkasse. — NOR, adr. box 2202, Oslo.»

Plakatene var klistret på noen forretninger i Homansbyen, Stortingsgaten og i Lille Grensen. Fra to jødiske forretningsmenn blev inngitt anmeldels til politiet — og dagspressen «tok sig straks av» saken. I en leder i Morgenbladet het det således at «en praktisk talt enstemmig folkemening fordømmer denne import sydfra, like ubehagelig som den der har bragt oss munn- og klovsyken. Vi henstiller til justisministeren at han sørger for en øieblikkelig nedkjempelse av trafikken, utslag av en sykkelig mentalitet som den er.» — Og Aftenposten påtaler forholdet, som er uforsvarlig og rettsstridig, den er også uverdigg i et land med hel ytringsfrihet. — Den øvrige presse i Oslo behandlet også forholdet og tok i kraftige ordelag absolutt avstand fra det.

Bak løpesedlene med den skammelige karikatur stod en ung person ved navn Alf Amble. Det var ikke vanskelig å opspore ham når selve adressen i form av postboks var opgitt. Han blev tatt i forvaring av politiet op sperret inne i ca. 3 ukers tid. Et forsøk på fra hans side å bli løslatt allerede ved arrestasjonen, blev forkastet av kjæremålsutvalget, som bestod av lagdommerne Miøen, Ubberud og hjelpe dommer Kr. Lunde. — Det var dommer Moltke Spillet, som i Oslo forhørsrett besluttet å holde Amble i forvaring. — Han blev løslatt den 23. desember, da politiet fant at det ikke var noen grunn til å holde ham i forvaring lenger, før rettssaken begynner. Politiet mener imidlertid at det er grunn til å mentalundersøke Alf Amble.

Fra et konfeksjonsfirma i Storgaten, Stor-Ko-Fa, hvis innehaver er Olaf Røberg, blev der den 1. desember

avvertet i Oslo-aviser (Arbeiderbladet og Arbeideren nektet å ta inn annonse) en kjempeannonse, ca. 150 mm. over 3 spalter sålydende:

Kunngjørelse.

Da mitt firmas skilter og plakater i den senere tid er blitt tilgriset og stemplet med følgende meddelelse: «Nordmenn, kjøp hos Deres landsmenn og ikke hos jødene», finner jeg det nødvendig for å undgå enhver misforståelse, å gjøre publikum oppmerksom på at undertegnede er av gammel norsk bondeett, og således ikke er jøde.

Dessuten finnes i min tjeneste — blandt mine ca. 250 arbeidere og funksjonærer — ingen jøde.

Olaf Røberg.

Dagen efter fant Røberg det antagelig påkrevet å offentliggjøre i dagspressen følgende notis:

«Da min kunngjørelse i avisene kan opfattes som at jeg har antipati mot jødene, ønsker jeg å meddele at jeg selvsagt ikke har ment noe slikt.

Min kunngjørelse hadde nemlig bare en hensikt — å rette på en misforståelse.»

Men Røbergs «kunngjørelse» bragte ham visstnok ikke den tilsktede virkning. Den blev av mange oppfattet slik som den var ment. I et møte i Torshov Arbeiderungdomslag den 1. desember vedtok man følgende forespørsel til Røberg:

«Legger De personlig stor vekt på Deres opprinnelse av gammel norsk bondeett, og regner De da med at det norske publikum ser det som en mangel ved et menneske å være av jødisk opprinnelse?

Hvorledes kunne De straks vite at ingen av alle Deres ca. 250 arbeidere og funksjonærer var av jødisk ætt? Fører De den slags kartotek over Deres arbeidere og funksjonærer?

FOR DE TSJEKKISKE FLYKTNIN- GERS

forestående innreise til Norge har en rekke organisasjoner måttet garantere overfor staten forat flyktningene ikke skal falle offentlige myndigheter til last. Jødiske institusjoner i Oslo har gjennom Jødisk Hjelpeforening stillet sig som garantister med følgende beløp: Det Mosaiske Trossamfund kr. 1500.00, Den Israelitiske Menighet kr. 500.00, Jødisk Barne- og Gamlehjem kr. 1500.00 og Jødisk Hjelpeforening kr. 1500.00 — tilsammen kr. 5000.00. Foruten denne garantisum blev der nylig overrakt Nansenhjelp kr. 5000.00 som gave fra jøder i Norge.

En sympati-tilkjennegivelse.

Nylig uttalte den danske biskop Fuglsang Damgaard ved en kirkeinnvielse: «Vi lever i en tid da også Israels folks gudshus går op i luer. Den kristne menighet har hørt om dette med dyp smerte.»

Like efter vedtok 149 prester i København (der finnes ialt 190 prester i København) følgende uttalelse:

«Vi ønsker herved i tilslutning til Københavns biskops ord ved kirkeinnvielsen den 13. november å uttale vår dype medfølelse med våre jødiske landsmenn i anledning av de lidelser, der i denne tid overgår deres rasefeller annetsteds, og som må fylle enhver kristen med forferdelse.»

Representantene for Det Mosaiske Trossamfund i København sendte ut en takk for de mangfoldige beviser på sympati og forståelse som menighetene i den senere tid har mottatt fra private og institusjoner, ved skrivelser og offentlige uttalelser, herunder også de storkjøbenhavnske presters smukke tilkjennegivelse, og ved bidrag til hjelpearbeidet. For disse sympatitilkjennegivelser i anledning av de ulykker, der har rammet de tyske jøder, ønsker D.M.T. på de danske jødernes vegne å bringe en oppriktig og dypfølt takk.

Gaver utenfra.

I den vanskelige tid det jødiske folk nu gjennomlever viser symphatien sig fra ikke-jøder sig stadig. Nylig fikk Jødisk Barnehjem i Oslo tilsendt kr. 100.— fra fru dr. Alice Kielland, Oslo: «Til Deres velgjørenhetsarbeid» (Barnehjemmet huser også flyktninger).

Rabbiner Samuel meddeler oss at fra Knut Mo (Ostereidet, Bergen) nyfikk tilsendt kr. 50.— i en følgeskrivelse som lød: «Hermed et lite beløp fra min kone og mig, som vi tenkte til hjelp for noen av Deres folk. De vil visst finne anvendelse for det i disse tider, da så mange blir hjemløse. Vi håper at det kan komme til nytte».

— Rabbineren har fordelt beløpet mellom Keren Kajemeth (emigrasjonen) og Jødisk Hjelpeforening, Oslo.

I Wienerbarn-komiteens beretning vil vi også finne bidrag fra en rekke ikke-jøder.

Det Mosaiske Trossamfund, Tr.heim.

Jeg har lyst til å gi mitt lille bidrag til avhjelp av nøden blandt de jødiske flyktninger, som på en så skammelig måte er fordrevet fra sitt tidligere fedreland Tyskland. Da jeg ikke har sett noe til noen offentlig innsamling til dette formål, tillater jeg mig å sende Dem kr. 75.00 til videreforsendelse til rette vedkommende.

Ærbødigst N. N.

REISEBREV FRA EREZ.

Jeg opholder mig for tiden i en landsby hvor kapitalister, der er innvandret fra Tyskland, gjennom et byggeselskap har anbragt deres 1000 pund i et intensivt, kooperativt landbruk. — De grønne enger i dalstrøket, landskapets blide, yndefulle bølgerlinjer gjør engnen så hjemlig, at man ofte glemmer, at man er i et orientalsk land. Mot vest skiller en klittrekke landsbyen fra havet. Oppe fra vanntårnet ser man ut over bebyggelsen, hvis store og mindre hus er opført i en nydelig, ensartet villastil, så man uvilkårlig minnes lignende bebyggelser i nærheten av havet i europeiske land, hvor den bemidlede befolkning om sommeren søker bort fra byenes larm og dårlige luft for å fylle lungene med ren og vederkvegende luft.

Det er dog ikke trette sommergjesler, som efter bad og sport og dans går til ro her i denne landsby i aftens tidlige timer. Det er forhenværende bymennesker, som allerede har måneders landarbeide bak sig. Deres barkede hender med de avslitte negler er ikke lengere akademikernes eller kjøpmannens, men bondens. Deres legeme er trenet og verker ikke mere, men hvor de 10 a 12 dunam jord er beplantet, er spekulasjonenes tid inne. Spørsmålstejn på spørsmålstejn avtegner sig på regnskapets sorte tavle. Kan det i lengden lønne sig å dyrke alle de grønnsaker når markedsprisene ligger så lavt? Er det ikke i høsegården fortjenesten ligger? og i ku-stalden, når man endelig kan overkomme å anskaffe kyr? Og hvad har man så fått utrettet i dag? Beskjæring av frukttrærne har man ikke fått gjort. Og potetene? Meldte ikke radioen igår kveld at de måtte sprøites for å undgå den utbredte potetsykdom? Aldri overkommer man alt det man burde. Og dagens program i morgen? Tenk om man bare en eneste gang kunde legge sig til ro med god samvittighet.

*

I de mindre hus, hvor hjelpearbeiderne bor, går spekulasjonene i motsatt retning av å være overbyrdet med arbeide. Der tenker man på, at

nu når den store opbygningsperiode er forbi kniper det med å få noget å bestille hver dag. De såkalte «kapitalister» har ikke råd til å ty til den hårdt tiltrengte hjelp ut over den aller nødvendigste. Heller ikke hos deres fruer er der tilstrekkelig husarbeide å få for hjelpearbeidernes koner, nærmest bare i sykdomstilfelle.

Og hvad ligger jeg, som ingen jord har, og spekulerer på i nattens sene timer? Utenfor på veien hører jeg taktfaste skritt og en sagte mumlen. En svak duft av sigaretttrøk trenger inn gjennom fluevinduet. Det er landsbyens voktere som er på rundturen, en gafir og muligens en av landsbyens beboere som skiftevis har vaktteneste. Man skulde ikke tro at det er noget egentlig å vokte over på stedet, men i virkeligheten ligger dette idylliske settlement så tett som mulig op til arabisk område. Fra landsbyens ytterpunkt ser man inn i en gammel vakker arabisk by, og de jødiske åkrer støter like op til de arabiske. Ad en gammel karavanevei drar tungt lastede kameler tidlig og sent avsted, og på grøftkantene løper beduinerbarn og kvinner i maleriske drakter omkring og fyller sekene med grønnfor, men stemningen er tilsynelatende fredelig. Araberne vil nemlig gjerne selge sin jord til jødene og renner byggeselskapets dører ned med sine tilbud.

Akk, all den jord som araberne er villige til å selge for lave priser overalt i landet! I Galilea, i Haifa-bukten — og mange, mange andre steder — hundretusener av dunam. Henvend 3000 arabere har forlatt Palestina fordi deres eiendom og deres liv trues av deres politiske motstandere. Gid jødene ute i verden vilde se denne kjensgjerning i øinene, at nu må der handles, nu må der skaffes midler til å sikre sig all denne jord til evig eie. Har man da virkelig ennå ikke gjennom erfaringer lært hvor bittert det er å måtte tilstå for sig selv at man ikke i tide sikret sig mot tilintetgjørelse, tross alle advarsler, tross vedvarende påminnelser.

Og gid også den vrangforestilling kunde utryddes, at pengene til opbygningen av Palestina bare kommer utenfra. I denne landsby f. eks., hvor

såvel kapitalister som hjelpearbeidere ligger å spekulerer om natten hvor midlene til deres bruk skal komme fra, gis det forholdsvis langt mere til de zionistiske institusjoner enn i storbyene i Europa, hvor mange jøder ennå sitter på sine pengesekker, forblindet og døve for hvor påkrevet det er å sikre sig jord i Palestina. Beskjemmende for disse mennesker er det å vite, hvad hårdt arbeidende, trengte jøder her kan undvære av sine fattige midler, samtidig med at jødene i galuth skyter sig inn under sitt mismot, sin manglende tro på at opbygningen i Palestina har nogen fremtid for sig.

I en Kibuz hvor jeg ofte kommer, og hvor det ikke så sjelden er helt kjøttløse uker, gis det hver måned 75 pund til institusjonene, fordi hver eneste arbeider av sin dagløn utenfor Kibuzen erlegger så og så mange prosent før pengene går i den felles kasse. Man kan vel si at disse bidrag er tjent inn i disse unge menneskers sved i selve Erez Israel til fordel for alle de som ennå ikke er innvandret, og at man i Palestina ikke bare reker hendene ut efter penger som samles inn ute i verden.

Og tenker man nogensinde på at innsamlerne for de forskjellige fond har påtatt sig et martyrium fullt av ydmygelser ved å gå fra dør til dør og meget sjeldent oplever virkelig forståelse. Penger får de nok, men kommentarene til pengesedlene — hvor lite opmuntrende er ikke disse og hvor lite fremtidsperspektiv ligger det ikke i måten man sier farvel til dem på i håp om aldri å se dem mere.

I den retning går mine spekulasjoner efter sengetid i Kfar Schmaryahu.

*

Det er sabbatmorgen! Kom hviledagen ihu! Intet steds føles det som i Palestina, at hviledagen, den hårdt tiltrengte, virkelig kommes ihu fra fredag efter solnedgang til lørdag aften.

Jeg trer for første gang i år sommerkledt ut av huset og lar solen skinne på mig. Hvilken stillhet! Ingen hammerslag, ingen dirrende surren fra sagverket — alt ånder hvile og fred. En del menn i mørke klær går ned mot et hus i hvis garasje

der er innrettet synagoge. Er det så mange fromme jøder i denne landsby? Mange av disse familiefedre er ikke oppvokset i den jødiske tro, de føler sig bare nu, de er innvandrede, dragne av forfedrenes religion. Jeg erfarte dette ved et foreldremøte, hvor man ønsket å drøfte mulighetene for å knytte barna til jødedommen og landets historie, og hvor disse tyske, assimilerede jøder på en rørende måte røbet hvilket tomrum de hadde i sitt indre, fordi de ikke på naturlig vis kunde prege hjemmet med en ekte jødisk atmosfære for sine større barn, hvorav mange gjerne vil at jødiske skikker skal gjennomføres også ut over at sabbatlysene tendes fredag aften. «Men jeg vet bokstavelig ikke», sa en familiefar, «hvorledes man lager en seder». Han ristet mismodig på hodet.

Jeg ser på småbarns lek ute på marken. — Disse barn vil ha lettere for å tilegne sig den hebraiske ånd, fordi de straks fra begynnelsen i Palestina i barnehaven og skolen preges av den jødiske nasjonalfølelse.

Jeg innåndet den rene, solmettede luft i dype drag. Sabbat! Ingen avis! Hvilken lettelse! Ingen opramsing av nye terrorakter i landet! Ingen referater av de fortvilede forhold i Østerrike!

Sol, du velsignede, skinn ut! Blomsterprakt, nikk bekreftende i forårsbrisen til at jeg ikke behøver å skamme mig over at jeg på denne hviledag kun vil glede mig over deres spraglede skjønnehet og glemme at også naturen i all sin renhet og uskyld som oftest for tiden bare fremhever menneskenes ufattelige ondskap og djevlelske maktbrynde.

Ad en sti gikk jeg ned mot de valmueflammende åkrer. Der møtte jeg min nabo, en forhenværende barnelege, nu en fullblods nybygger-type. Hans ellers så muntre ansikt syntes mindre rundt enn ellers — øinene større og alvorligere.

«Hvad er skjedd?» spurte jeg uvilkårlig. «Er Deres kone blitt syk?» Jeg visste at hun led av galdestensanfall.

Følgende var skjedd: En eldre hjelpearbeider, som ennå dagen i forveien hadde arbeidet på hans grunn, var om natten død av et hjerteslag. Doktoren hadde vært hos ham i hans siste timer. Denne mann, ved navn Loewenberg, hadde følgende historie: Uten kapital hadde han sluttet en overenskomst med en svoger om å bo med sin kone i svogers hus og hjelpe til med opdyrkingen av jorden. Huset blev bygget med dette formål for øie, men svogrene blev uvenner, som det så ofte skjer, når den bemidlede understreker dette for ofte over-

for arbeidskameraten som ingen penger har. Loewenberg foretrakk derfor å tjene til livets opphold som almindelig hjelpearbeider, og da han var en energisk natur, tok han temmelig hårdt fatt, tross sine 58 år og et ikke helt stabilt hjerte.

«Røk mindre, drikk ikke sterk kaffe, hold måte med legemlige anstrengheter,» hadde en lege sagt til ham, og leende hadde den ukuelige Loewenberg svart: «La mig så heller leve kortere enn å gå og stelle med mig selv som en gammel kjærring, det ligger ikke for mig, kjære doktor.»

Loewenberg var også leilighetsdikter, og midt i døds kampen hadde han citert et selvlaget vers om den jødiske arbeider, som med hakke og spade hadde tilbakeerobret forfedrenes velsignede jord.

At konen var utrøstelig sier sig selv, også at sabbatstemningen i landsbyen var stivnet i forferdelse over begivenheten. Bare søsteren våget sig inn til den stakkars fru Loewenberg. Dagen før dødsfallet hadde fru Loewenberg og mannen vært i Tel Awiw. De hadde feiret den usedvanlige fridag ved å spise på restaurant, og på kvinners vis var hun stanset utenfor de fine vindusstillinger og hadde særlig beundret en brodert bluse, uten minste tanke på å kjøpe denne, men mannen så uttrykket i hennes ennå så vakre øine i det arbeidstrette ansikt, og han minnedes sikkert den tid da det var så lett for ham å oppfylle hennes ønsker. Han hadde tatt hennes hånd og sagt:

«Kom la oss gå inn og spørre hvad blusen koster.»

«Hvad nytter det, den er sikkert altfor dyr,» svarte hun.

Blusen var ikke særlig dyr, det var bare fordi der intet var beregnet på budgettet til ekstrautgifter, at fru Loewenberg strittet imot, men blusen vilde mannen kjøpe allikevel.

«Vet du hvad,» sa han, «så påtar jeg mig bare to timers ekstraarbeide imorgen.»

«Og den blusen,» gjentok fru Loewenberg nu ustanselig, «kostet ham livet.»

Jeg så forferdet på doktoren da han fortalte mig dette.

«Tja...» sa han, «av hjerteslag dør jo også mange tilsynelatende livskraftige mennesker i Europa, men uten tvil kunde Loewenberg ha levet lenge ennå hvis hans arbeidsvilkår hadde vært mindre ublide, og de to timers ekstraarbeide efter en i forveien anstrengende dag var åpenbart mere enn hans hjerte kunde tåle, så helt urett har den stakkars kone ikke i at mannen måtte betale den høieste pris som finnes for den ulykksalige bluse.»

«Og hvis nu overenskomsten med svogeren ikke var glippet, kunde Loewenberg så ha fortsatt arbeidet hos ham?» spurte jeg, fordi jeg syntes at tanken på blusen var uutholdelig.

Doktoren nikket alvorlig. «Husk på,» sa han, «at det arbeide vi utfører på våre grunnstykker er den ene dag hårdt, den annen dag lettere. En hjelpearbeider derimot tilkalles bare til det aller tyngste arbeide, og det måtte Loewenberg utføre hver eneste dag for å kunne eksistere.»

Jeg fortsatte min vei i det pene vær og tenkte: Om en enkelt bukker under, om hærskarer meies ned — solen skinner med usvekkt kraft på rettferdige og urettferdige, på de sorgløse og de sonderknuste.

Ella Melbye.

Fra den akademiske verden.

I høstsemestret 1938 er aktuaerksamen avlagt av Herman Jaffe. Han er den første norske jøde som har tatt denne eksamen.

Aktuar Jaffe (sønn av Benj. Jaffe) tok eksamen artium i 1932, og handlegymn. i 1933. I endel år har han vært styremedlem i Norsk Zionistforening.

Ved den II vintermakkabiade febr. 1936 representerte Jaffe de norske jøder. Makkabiaden fant sted i Banska Bystrice i Tsjekkoslovakia hvor Jaffe deltok i langrenn og hopprenn.

Jaffe er nu ansatt i Statistisk Centralbyrå i Oslo.

Kringkastingen

vil i nærmeste fremtid la et barnekor på ca. 40 stemmer medvirke ved forskjellige anledninger. Blandt 1100 anmeldte barn blev der uttatt nevnte 40, hvoriblandt den 11-årige Alf Goldwasser, sønn av Simon Goldwasser, Oslo.

Trenger De
TRYKKSAKER

Henvend Dem til
AASENS BOKTRYKKERI

Storgaten 26 ♦ Telefon 11695

SPIS SUNDT!

KURBADETS VEGETARSALONG anbefales.

Sund, nærende og billig mat. Middag 95 øre - A la carte.

Åpent alle dager (undtagen lørdag) fra kl. 12 til 18.

AKERSGATEN 74

Inngang gjennom badets kontor.

GLOTT'S

AKABA

TYRKISK KVALITETCIGARETT

ANITRA

NIKOTINSVAK TYRK. CIGARETT

FOREDRAG I TRONDHEIM.

Nylig holdt kantor A. J. Jacobsohn foredrag i en arbeiderforening i Trondheim, hvor han talte om det såkalte jødeproblem, som i realiteten ikke eksisterte. Det var et falsk begrep. Jødene er ikke et større problem enn andre mennesker. Eventuelt måtte det være når det tales om deres kamp for å opnå likeberettigelse. «Jødeproblemet» er et menneskeproblem, alle mennesker skal kunne leve side om side med hverandre uten å bli krenket.

Foredragsholderen hadde først gitt et utsyn over betydningen av arier, og han fremholdt da den opfatning som selv det tyske konversasjonsleksikon Meyer gir: «arier», av sanskrit «arija», betyr fornem, et ofte benyttet uttrykk for indogermaner. Videre nevnte kantor Jacobsohn at han i en samtale med raseforskeren dr. Mjøen fremholdt to tyske jøder i motsetning til to fremstående ikke-jødiske tyskere: dr. Walter Rathenau og Arthur Ballin i relasjon til keiser Wilhelm og general Hindenburg, men her var dr. Mjøen blitt ham svar skyldig. — Videre fremholdt taleren at jødene beskyldes for å være pasifister, hvilket han gjerne vilde innrømme at vi var. «Vi har aldri ment at sverdet kan skape noen lykke for menneskene.» Påstanden om at jødene er kommunister, var altfor latterlig eftersom jødene i så altfor stor utstrekning driver handel, og politisk aktivitet for dem vilde bety undergang.

Efter foredraget, som blev hilst med varmt bifall av den tallrike forsamling, var det en lang diskusjon, hvori bl. a. dr. C. V. Lange, fru Skard og Klein deltok.

KONSERT I TRONDHEIM

I anledning av kapelmester Jac. Maliniaks 20-årsjubileum i Trondheims musikkliiv, arrangerte Trondheims symfoniorkester en konsert den 29. november med herr Maliniak som dirigent og pianistinnen Harriet Skouge (f. Feinsilber) som solist.

Vi gjengir her et kort utdrag av anmeldelsen i Nidaros (30/11):

Konserten igår vil for den store til-

hørerskare stå som et vidunderlig skjønt minne. — Herr Maliniak dokumenterte sig som dirigent av betydelig format. — Sjelden har orkestret spilt med slik varme som igår, og med slik gjennomført dynamisk virkning. — Konsertens høydepunkt var dog Rachmaninows klaverkonsert med fru Skouge som solist. Fruen viste sig som et betydelig klavertalent. Det var en makt og myndighet over hennes spill, en klarhet så strålende, en nuansering perlende og rik. — Samspillet mellom orkester og solist bød på krevende oppgaver, som løstes på en fortreffelig måte. —

Efter konserten blev begge de op tredende gjenstand for en overstrømmende hyldest med et veld av skjønne blomster og taler og touche fra orkestret.

Bruk K.K.L.-telegrammer!

Et av K.K.L.'s populære samlemidler er bl. a. telegrammer, som i det siste er tatt i bruk her i Oslo. Ved å bruke K.K.L.-telegrammer støtter De Palestina-arbeidet og ingen zionist bør undlate å bruke disse telegrammer. Bruk derfor K.K.L.-telegrammer til enhver anledning! Fæes kjøpt for kr. 1.00 pluss ombringelse kr. 0.50 hos Wizogruppen ved frk. Regine Barkan, adr. Jødisk Barnehjem, Industrigt. 34, telefon 67 774, og hos Keren Kajemeth-komiteens formann, hr. John Jacobsen, Brogt. 10, telefon 21 542.

Personalia.**Navneforandring.**

Med Justisdepartementets tillatelse har kjøpmann Herman Kazerginski, Oslo antatt navnet Valner som familienavn for sig og sin hustrus vedkommende således at deres fulle navn blir henholdsvis Herman Valner og Frida Valner.

Bryllup

feires den 8. januar av skreddermester John Meieran og frk. Rebekka Londin, begge Oslo.

Bryllup

blev feiret i Stockholm den 25. de-

sember mellem frøken Anna Jacobsohn, datter av kantor A. Jacobsohn og hustru, Trondheim og Jarl Werbelowsky, Stockholm.

Bryllup

blev feiret i Stockholm den 25. desember av frøken Sussie Melamed, Stockholm og lektor Oskar Mendelsohn, Trondheim.

Sølvbryllup

feires den 28. desember av kjøpmann L. Jacobowitz og hustru Lea, f. Fein, Oslo.

60 år

fylte agent Fridtjof Prager den 4. desember. — Prager er født i Oslo i 1878 som sønn av Herman Prager, som var en av de første jøder, som bosatte sig i Norge, og som i 1881 ved Wergelandsmonumentets avsløring (i Studenterlunden) holdt talen på vegne av norske jøder. —

Fridtjof Prager gikk på skole i Oslo, men reiste senere til England, hvor han i over 20 år opholdt sig. Senere vendte han tilbake til Oslo, og driver her nu en velrenomert agenturforretning. Prager er en vennsel mann, som aldri unnser sig for å yde bidrag, det være sig menigheten eller våre tallrike veldedighetsinstitusjoner. På fødselsdagen mottok han mange gratulasjoner av sin tallrike venneskare.

75 år

fylte enkefru Rebekka Davidsen den 16. desember. — Fru Davidsen er født i Lithauen (Neustadt-Schirwindt) som datter av Wolf Katz, som i 1860-årene bosatte sig i Sverige. I 1883 blev fru Davidsen gift med Selig Davidsen (1860—1923), og kom sammen med sin mann til Norge kort tid efter. Fru Davidsen har alltid holdt de jødiske tradisjoner høit, og i sitt hjem som i sitt liv har hun til den minste detalj fulgt våre rituelle forskrifter. Sine barn har hun opdratt i denne ånd.

85 år

fyller agent Gustav Turbahn, Oslo den 3. januar.